

BED2 - Finansregnskap

Foredlesning 1 : Tema 1 - Grunnleggende regnskapsfortællelse

Regnskapsregulering → regnskapet er lovregulert

Hva påvirker finansregnskapet ?

- Økonomiske aktiviteter
- Regnskapsprodusent
- Regnskapsbruker → Brukerperspektiv er det essensielle i BED2

Brukerne av årsregnskapet :

Ledelsen

Eiere → eiere investerer i egenkapital

Långivere bidrar med kapital

Kunder / leverandører

Ansatte → lønnsveien til arbeidsplassen

Konkurrenter

Samfunnet

Skattemyndighetene → resultatet av økonomisk virksomhet er skattepliktig.

Hvem er regnskapsprodusenter ?

Ledelsen har ansvaret for å utarbeide regnskapet

Samtlige av styremedlemmene må skrive under årsregnskapet

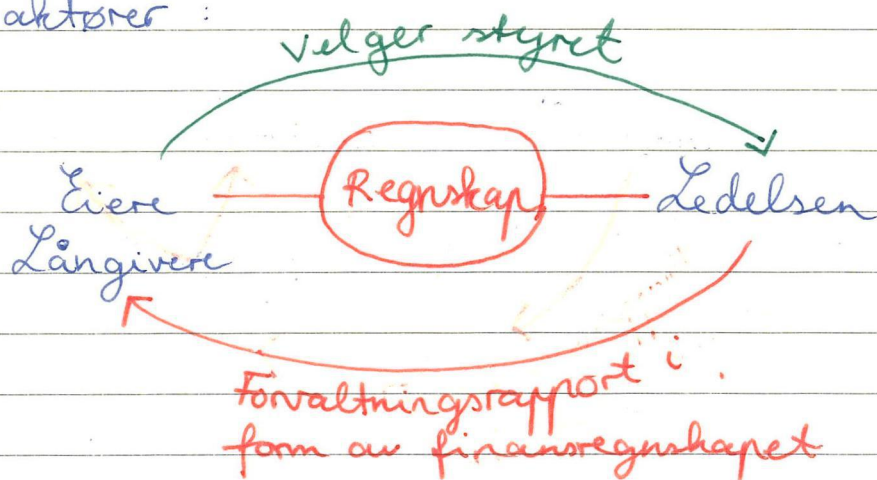
Hvem er primærbrukerne av regnskapet?

- ikke ledelsen, bruker interregnskap. Finansregnskapet er et eksternt regnskap.
- skattemyndighetene bruker skatteregnskap, ikke finansregnskapet. Derfor ikke primærbruker.
- Eiere og långivere er primærbrukerne av finansregnskapet.
⇒ Kapitalleverandørene

Finansregnskapet blir sett på som en forvaltningsrapport mellom ledelsen og kapitalleverandørene (eiere / långivere).

Regnskapet kan bli "farget" av ledelsen; tap bagatelliseres og positive hendelser løftes frem.

Tre aktører:



Eksempel: Cermag bryter lånevilkår

$$\text{Krav} = \frac{\text{EK}}{\text{TK}} = 0,4$$

$$\text{Faktisk} = \frac{\text{EK}}{\text{GW} \rightarrow 2,3 \cdot 3} = 0,384$$

↗ i brudd med en regnskapsbasert lånebetingelse

$$\Rightarrow EK = 2,6$$

Regnskapsbasert lønnebetingelse hjelper til å forhindre at ledelsen tar ut for mye utbytte.

En tredje påvirkning for å kvalitetsrikke finansregnskapet:
Løvregler, prinsipper og revisjon. Fanebestemmelsen

"Årsregnskapet skal gi et rettvisende bilde". $\Rightarrow$ Ledelsen skal ikke stå fritt til å utarbeide regnskapet alene.

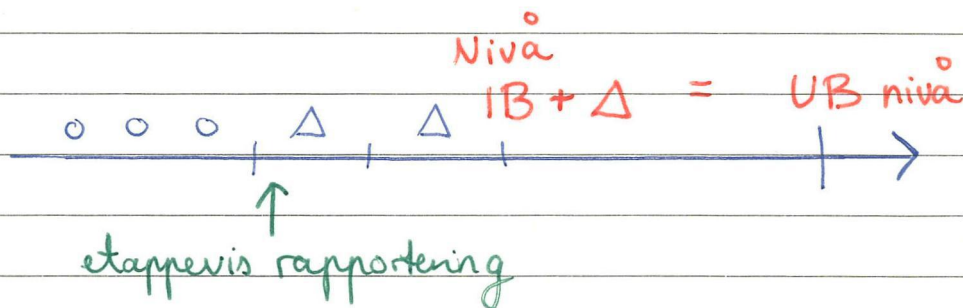
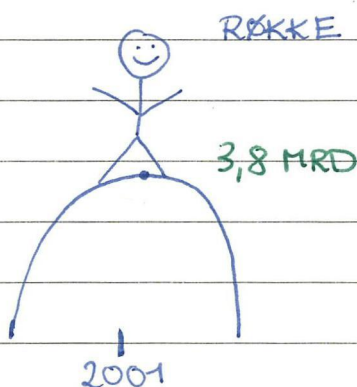
Regnskapet skal gi god forvaltningskontroll av ledelsen.

Resultat og balanse: Kollings- og kongruensprinsippet

Rap. 1.3 - 1.4

Balansen viser formuesposisjonen på et gitt tidspunkt.

BALANSEN



$$IB \text{ nivå} + \Delta = UB \text{ nivå}$$

Kollingsprinsippet

Balansen er
lindepunktet

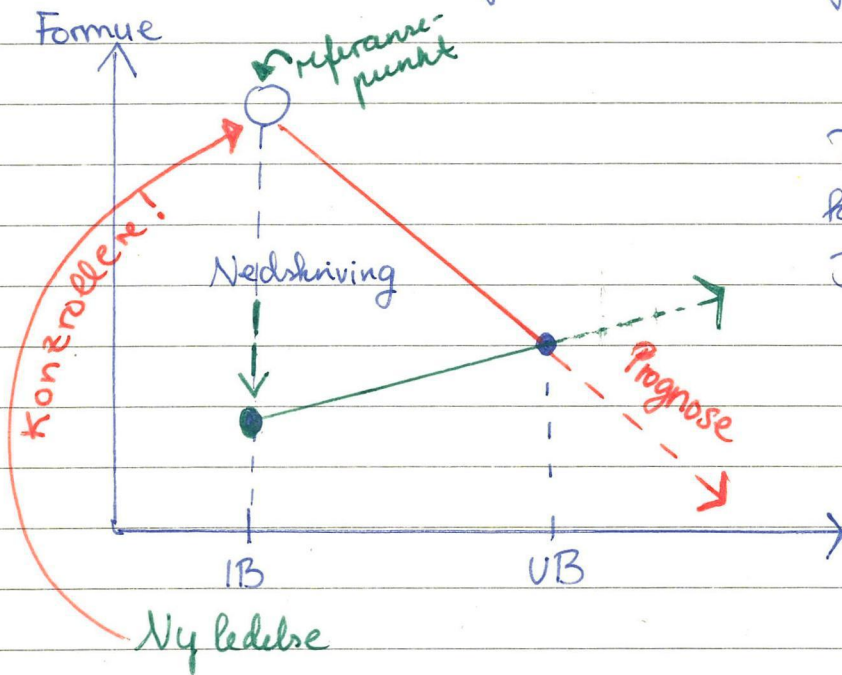
Balansen kan ikke brukes til prestasjonsmål. Formuer går i arv.

Resultat er formuesbevegelsen i en periode.

De te erge sporemalen:

1. Hvor er vi?
2. Hvor kommer vi fra?
3. Hvor går vi?

Relativ bevægelse → Med udgangspunkt i et referanspunkt



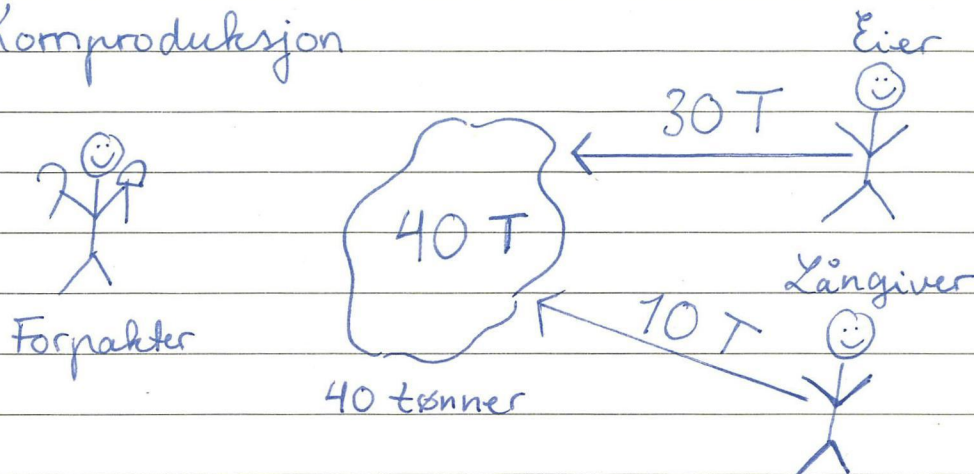
Den nye ledelsen må kontrollere referansepunktet.
Fortsat nedskrivning.

Den nye ledelsen må kontrollere om IB er riktig.
Kan være mye "luft" i regnskapets balanse.
⇒ Må finne overvurderte aktivaposter.

Lederskifte kan føre til voldsomme nedskrivninger.
"Spill" i finansregnskabet.

Tall eksempel: Kornbondens første sesong (Kap. 1.3)

Kornproduksjon



1/1						31/12
IB			Sår		Høster	UB
			40 T		80 T	
EI	EK					
Korn	30	-40		Lønn 29		
40		+ 80		Renter 1 til långiver		
	GJ	-29		(10% av 10)		
	10	-1		Skatt 4		
40	40	-4				
		-3				

Balanse

EK og GJ forteller hvor EI kommer fra!

Nettoformue = Bruttofortjeneste - Gjeld

EK = EI - GJ

Egenkapital = Eiendeler - Gjeld

En kobling mellom EI og EK/Gjeld
 $\Rightarrow$ EK/GJ er skyggesiden til EI.

EI	EK
Korn	Rest
43	43-10=
	33
	GJ
	10
43	43

Egenkapitalen er tallet som bringer balansen i likevekt!

EI	EK
2,3	2,6 } Rest
2,3	GJ
2,3	4,3
6,9	6,9 = TK

Egenkapital har den siste prioriteten!

Hvis vi taper bruttoformue er det egenkapitalen det går utover! **Merk!**

Egenkapitalen er en rent, det som blir igjen til eierne, når den juridiske lånekontrakten er trukket fra!
Låneprinsippet ↗

UB - Måling

Hvor mye rittes vi igjen med ved slutten av året? To metoder.

(a) Dynamisk : IB + bevegelse = UB

$$GJ = 10 + 1 - 1 = 10$$

$$EI = 40 + \underbrace{(-40 + 80 - 29 - 1 - 4 - 3)}_{+3 \text{ nettobevægelse}} = 43$$

(b) Statisk : "varetekning" = UB

$$EI \text{ (kom)} = 43$$

$$GJ = 10$$

Fullt mulig å finne posisjonen sin uten historisk hukommelse.

$$\Delta EK = 43 - 40 = 3$$

$$\Delta EK = +3 = \text{Resultat ? } \underline{\text{Nei !!}}$$

Fordi 3 T er spist opp.

$$R = \Delta EK + \text{Spising}$$

$$R = +3 + 3 = \underline{\underline{6}}$$

Resultatet er beregnet gjennom balansen. $\Rightarrow$ indirekte resultatberegning.

Resultatet viser bevegelsen i EK fra den økonomiske virksomheten. Resultatet er uavhengig av forbruk, men formuen er ikke uavhengig av forbruket !

Etter regnskapsloven : 24- lingers rapport
(RL § 6-1)

Pedagogisk presentasjon av regnskapet.

Start

Slutt

Skal alltid forklare bevegelsen til egenkapitalen.

Apligningen : Forklarer endringsbalansen.

Merk ! Den opptjente egenkapitalen blir en rest.

NB ! Flere resultat ; driftresultat, resultat før skatt, totalresultat (bedriftens resultat).

Resultat i prosent : Prosentavkastning

- Långivers resultat i % → allerede gitt i rentesatsen.
bestemt av lånekontrakten.
- totalresultat i % :

$$R_{TK} = \frac{11}{40} \cdot 100\% = 27,5\%$$

$$R_{TK} = \frac{\text{Driftresultat}}{\text{Totalkapital}} \cdot 100\%$$

Finansieringen påvirker ikke totalavkastningen!

$$R_{GT} = \frac{1}{10} \cdot 100\% = 10\%$$

$$\text{Eier } R_{EK} = \text{REST}$$

$$R_{EK} = \frac{10}{30} \cdot 100\% = 33,3\%$$

$$R_{EK} = \frac{\text{Resultat før skatt}}{\text{Egenkapital}} \cdot 100\%$$

Viktig: Forstå de forskjellige aktørenes rolle i forhold til regnskapet.

Tre aktører! Merk

Kongruensprinsippet

kap 1.4

Kongruensprinsippet : "Alle inntekter og kostnader skal resultatføres".

Regnskapsminke er forbudt : Inntekter og kostnader skal ikke føres direkte i balansen → **Kongruensbrudd!**

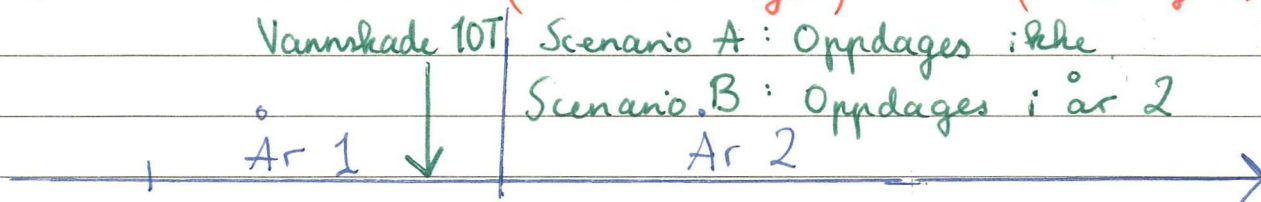
Eksempel : Vannskade 10 tonner kom

Resultatregnskapet er en prestasjonsrapport for ledelsen.
Alle hendelser i løpet av året skal resultatføres.

Når man fører direkte i balansen, blir informasjonen mindre synlig.

Kongruens

Merk! Ikke blande koblingsprinsippet og kongruensprinsippet
(kan ikke brytes) (kan brytes)



A) $EK_{IB} = 33 + R_2(8T) = EK_{UB} = 41$

10 feil Korrekt ✓ 10 feil

B1) Kongruens $EK_{IB} = 33 + R_2(8-10) = EK_{UB} = 31$

Feil Kostnadsfører skaden i resultatet! Feil

B₂) Kongruensbrudd

$$E_{K_{13}} = 33 - 10$$

Direktefører kostnaden

→ IKKE LOV!

Fører ramshaden
direkte mot EK

$$+ R(8) = 31$$

Korrekt
EK_{UB}

Forelesning 2: Tema 1 - Grunnleggende regnskapsforståelse

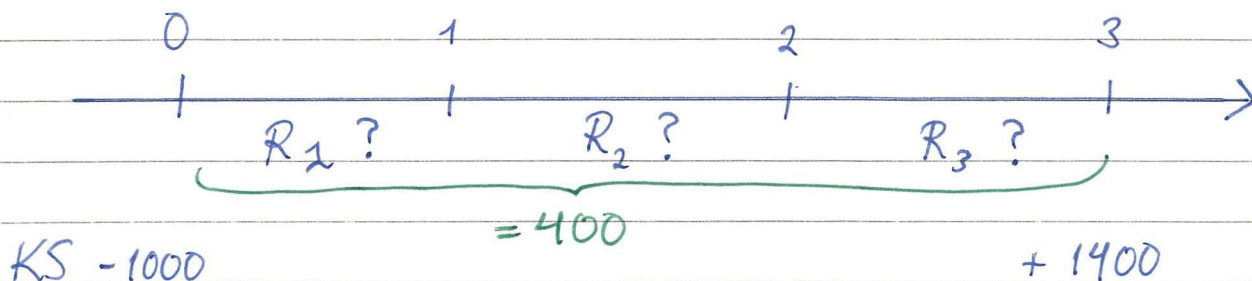
RL § 3-2 → Eksempel eksamen V2008

$$\begin{aligned} \frac{RR}{I} &\leftarrow \text{OTP} = \text{Åpenz} \\ - K &\leftarrow \text{Slave av } I \text{ (SSP)} \\ = R &= \text{Åpenz} \end{aligned}$$

4 MODELLER

Tall eksempel: For skatt

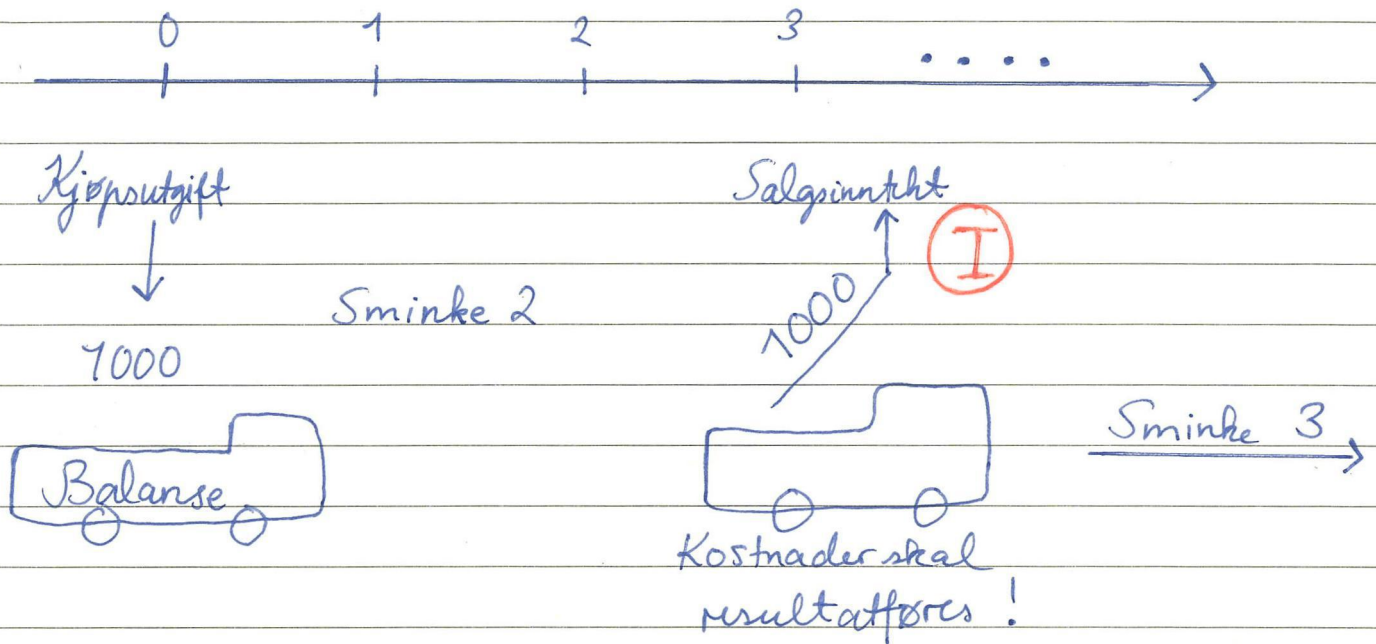
Start			Slutt	
Bank	IEK	$R_1 + R_2 + R_3 = 400$	Bank	IEK 1000
1000	1000		1400	OEK 400
				REST



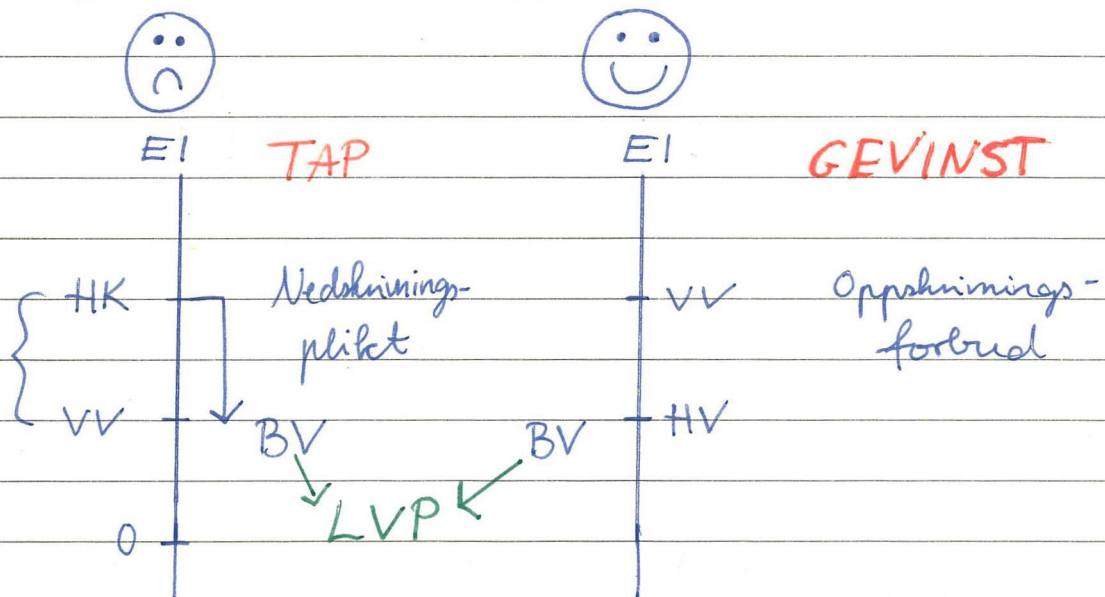
Bank - 1000	OEK	
Tomt + 1200	+ 200	← Ulovlig eller transaksjonspriming?
1000	0	

Sminke

Sminke (FAST)



RL § 5-2 + RL § 5-3



Eksempel: Eksamenoppgave V2013 c + d

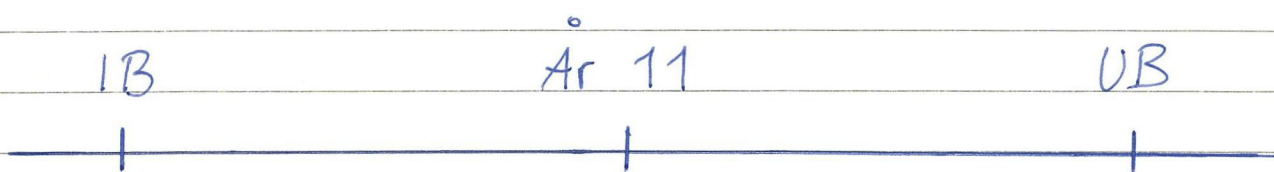
$$UB \text{ år } 10 = LVP = 32\,000$$

$$\text{Nedskrivning Tomt A} = 5\,700 - 4\,500 = 1\,200$$

$$\text{Latent skattebesparelse} = 1\,200 \cdot 0,25 = 336$$

↑
Vbatt

e-f År 11



Tomt	HK	VV		HK	VV
A	5700	4500	Salgsinntekt = 4000	-	-
B	12000	78000		12000	20000
C	10060	13000	Salgsinntekt = 12600	-	-
D	55000	5500		5500	6000
E	-	-	Kjøpsutgift = 15000	15000	15000
Sum	33200	41000		32500	41000

HK = Historisk-kost - modellen

VV = Verdivurderingsmodellen

⇒ To modeller som isolert sett ikke er lov å bruke i henhold til regnskapsloven.

Historisk kost-modellen med bruttorapportering

$$\begin{array}{rcl} I & = & \text{Salgsinntekt} = 4000 + 12600 = 16600 \\ - K & = & \text{Sammenstillingsskatt} 5700 + 10000 = 15700 \\ \hline = R & = & \text{Netto} = 900 \end{array}$$

Kontantstrøm (KS)

$$\begin{array}{rcl} IN \text{ (innbetaling) fra salg} & = & I = A + C = 16600 \\ - UT \text{ (utbetaling) til kjøp} & = & E = 15000 \\ \hline = KS \text{ (Kontantstrøm)} & & 1600 \end{array}$$

Oppsummering: Kapittel 1 *Grunnleggende regnskapsforståelse*

Forelesning 3: Tema 2 - Grunnleggende regnskapsanalyse

Regnskapsanalyse → To primærbrukere : långivere og eiere

Grunnleggende regnskapsanalyse handler om nøkkeltall.

Problemtilling 1: Eierperspektivet

Rapporten har en tredeling: Drift, finans og ekstraordinært

DI	} Drift	} Ordinært	↳ Før skatt	
- DK				↳ Etter skatt
= DR				
+ FI	} Finans			
- FK				
= ORFS				
- OSK				
= ORES				
+ EOI	} Ekstraordinært	↳ Før skatt		
- EOK			↳ Etter skatt	
- EOSK				
= ÅRES				

NB! Tap av f
skal føres
inntekter
kostnader.

NB! Tap av finansielle eiendeler skal føres som negative finansinntekter IKKE som finanskostnader.

Investeringsresultat etter RL § 6-2

DR	Driftsinvesteringer	EK	REK
+			
FI	Finansinvesteringer	GJ	
= Totalresultat			
= Investeringsresultat			

Fordeling

Resultatregnskap (RR)

DR

+ FI

- FK (RK)

- SK

= ÅRES

Rentekostnader inngår i skatteprosten finanskostnader.

Bunnlinjen er en resttørrelse.

Eiernes resultatvurdering : Er de fornøyde hvis $\text{ÅRES} > 0$?
Nei! Det holder ikke med positiv bunnlinje.

Långiverne krever å få betalt lånene sine + renter.
De har juridisk krav på renter. Men eierne har ikke juridisk krav på renter på egenkapitalen. Rentene på egenkapitalen fremgår derfor ikke i det offisielle finansregnskapet.

Kapitalkostnad til egenkapitalen : k ($i\%$)

⇒ Skal uttrykke normal avkastning, når den hensynsatt

ÅRES

- $EK \cdot k$ Kapitalkostnad

= Residualresultat (Restresultat) / Superprofitten (SP)

Merk! Det er en kostnad som mangler i det ordinære årsresultatet, nemlig kapitalkostnaden.

Regnskapet er ikke belastet med renter på egenkapitalen.

BKK

$$EK = \frac{722}{0,046} = 15\,695 \text{ millioner}$$

$$\begin{aligned}
 &\text{ÅRFS} && 722 \\
 - &\text{SK } 25\% && 180 \\
 = &\text{ARES} && \\
 - &\text{Kapitalkostnad} && 1569 && k \cdot \text{Egenkapital} = 0,1 \cdot 15695 \\
 = &\text{Superprofitt} && -1029
 \end{aligned}$$

Rentabilitet = avkastning i % beregnet ut fra regnskapstallene

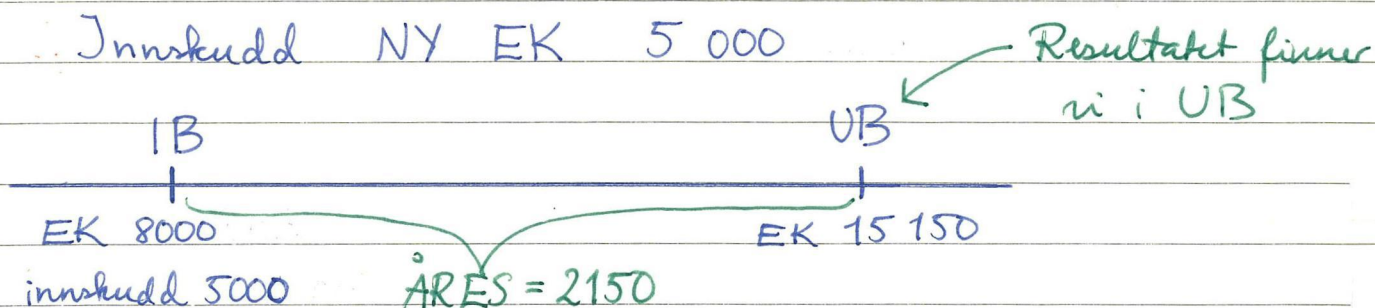
$$\text{Kronekrav : } \text{ARES} > \text{EK} \cdot k$$

$$\Rightarrow \underbrace{\frac{\text{ARES}}{\text{EK}}}_{\text{EKR}} > k \quad \text{Prosentkrav}$$

Egenkapitalrentabilitet

Eksempel : Eksamensoppgave H2006

- a) Regnskapsloven krever at EK skal splittes opp!
EK skal ikke føres på én linje.



$k = 0,12 = \text{Årsrente}$, beregnes som en etteskuddsrente

Krav fra eierne : Superprofitten skal være positiv !

$$\text{Krav : } 2150 - (8000 + 5000) \cdot 0,12 > 0$$

NB! EK som har vært bundet (for IB)

Må finne egenkapitalen som i gjennomsnitt har vært bundet i ett helt år. NB! Fallgrye på eksamen.

NB! Merk at tilveksten i EK skal holdes utenfor når vi beregner den gjennomsnittlige EK som har vært bundet i helt år.

Kontroll ΔEK

$$EK_{13} + \overset{\circ}{A}RES + \text{Innskudd} - \text{Uttak} = EK_{13}$$

$$8000 + 2150 + 5000 - X = 15150$$

$$X = 0$$

vi tar ikke ut EK

"Evaluering" på eksamen $\Rightarrow$ enten i kr eller i %

Rentalilighet og skatt

EKR etter skatt

$$EKR_{ES} = \frac{\overset{\circ}{A}RES}{EK}$$

EKR før skatt

$$EKR_{FS} = \frac{\overset{\circ}{A}RES}{FS}$$

Eksempel: Tomteinvest

$$EKR_3 = \frac{400}{1000 \text{ (HK)}} = 0,4 = 40\%$$

$$i = \sqrt[3]{1,4} - 1 = 0,1187 \quad \text{internrente}$$

$\hookrightarrow$ gjennomsnittlig prosentvis avkastning per år

VV-modellen : regnskapsanalysen bygger på estimat.
Kan være villedende.

Problemstilling 2 : Resultatvurdering til prognosekontroll

Normalisert $EKR_{ES} = \frac{ORES}{EK}$ *Prognoseformål*
↳ Bygger på historiske tall

- Ekstraordinære poster kan misbrukes til regnskapsminke;
f. eks flytte ordinære kostnader til ekstraordinære kostnader
for å forbedre det ordinære resultatet. Derfor ser vi sjelden
ekstraordinære poster i finansregnskapet. Revisorer liker ikke
ekstraordinære poster.

ekstraordinære kostnader $\Rightarrow$ "engangskostnader"

Fire variater av EKR

EKR etter skatt

$\dot{A}RES : EK$

EKR før skatt

$\dot{A}RFS : EK$

EKR normalisert etter skatt

$ORES : EK$

EKR normalisert før skatt

$ORFS : EK$

NB! $EK \Rightarrow$ den gjennomsnittlige brundet (investert)
 EK gjennom året

Eksempel : Operavikst

Må luke ut den ekstraordinære gevinsten.

$$\frac{68,4 - (132,5 - 87,6)}{132,6 - 87,6} = 0,53 = 53\%$$

Ekstraordinær inntekt
"engangsinntekt"

Eksempel : Feilklassifisering

Riktig	Regnskapet	Effekt på ORES
Ordinær inntekt	Ekstraordinær inntekt	Reduserer det ordinære resultatet
Ordinær kostnad	Ekstraordinær kostnad	Sminker resultatet ! +
EOI	OI	+ Opera, Handel AS
OK	EOK	÷ Alpha
EOI	- OK Reduserer kostnader	+ Usynlig sminke !
EOK	OK	÷

Usynlig regnskapsminke kan være veldig villedende !

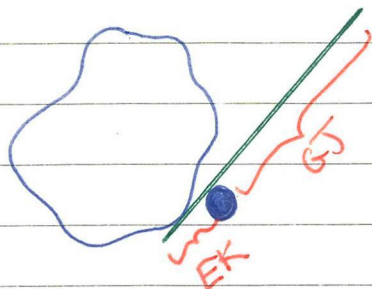
Problemstilling 3 : Bedrifts- kontra eierperspektivet

Sammenheng mellom TKR, EKR, GJR :

$$EKR = TKR + \underbrace{(TKR - GJR)}_{\text{avkastningsmargin}} \cdot \frac{GJ}{EK}$$

Finansierings virkning

Brekkestangsformelen → vi blir sterkere når gjelden øker og EK minsker



$TKR = 0,275$ Værlengig av gjeldsgrad
Avkastningen blir den samme!

⇒ Jo høyere gjeldsgrad
jo sterkere blir
bedriften

$$0,275 + \left(0,175 \cdot \frac{GJ}{EK} \right) = EKR$$

↓
Værlengig
av GJ-grad

↓
Anta
fast

↓
 $\frac{0}{40}$

= 0,275

⇒ Kan øke resultatet i %
ved å "geare", altså øke
gjeldsgraden.

$$\frac{20}{20} = 0,45$$

$$\frac{30}{10} = 0,80$$

Blir sterk: øke gjelden i forhold til EK.
Når gjeldsgraden øker skyter formueveksten fart.

Fast eiendom: Banken aksepterer høy gjeldsgrad fordi de
har sikkerhet i eiendommen.

$$EKR = TKR + (TKR - GJR) \cdot \frac{GJ}{EK}$$

Total -
rentabilitet

Gjennomsnittlig gjeldsgrad i norske bedrifter:

$$SSB: \quad \frac{EK}{TK} \approx 0,4 \quad \frac{GJ}{TK} \approx 0,6$$

$$\frac{GJ}{EK} = \frac{0,60}{0,40} = 1,5 \quad \text{Gjeldsgrad}$$

NB! Ikke forveksle gjeldsandel ($\frac{GJ}{TK}$) og gjeldsgrad ($\frac{GJ}{EK}$)

Totalresultat, normert / før skatt

Resultatregnskap RR

DR

+ FI

- RK

= ORFS

- OSK

= ORES

$$\text{Totalresultat : } DR + FI \\ = ORFS + RK$$

$$DR + FI = ORFS + RK = \text{Totalresultat}$$

$\uparrow \quad \quad \uparrow$
 $R_{EK} \quad R_{GJ}$

$$TKR = \frac{\text{ORFS}}{\text{EK}} + \frac{\text{RK}}{\text{GJ}}$$

EKR GJR

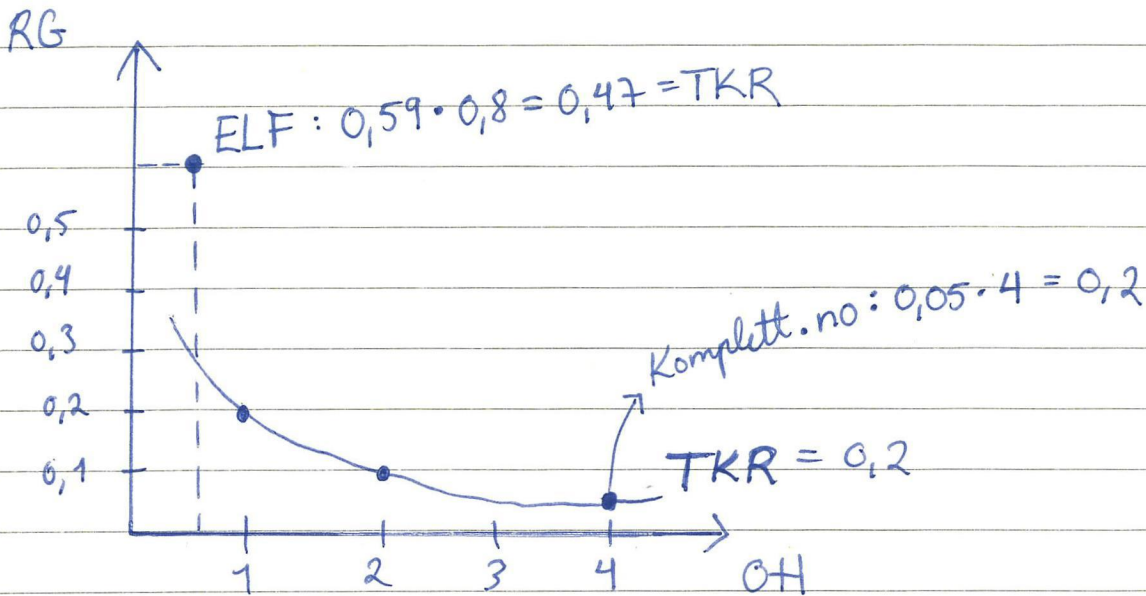
På eksamen : må kunne formelene (relasjonene)

Problemstilling 4 : Dybdeanalyse

$$\text{Rentabilitet} = \frac{\text{Resultat}}{\text{Kapital}} = \frac{\text{Resultat}}{\text{Inntekt}} \cdot \frac{\text{Inntekt}}{\text{Kapital}}$$

Resultatgrad Omløpsheftighet

$$TKR = RG \cdot OH$$



← Kapitalintensiv eks. Petrolumsbedrifter

Eieme er interessert i egenkapitalrentabilitet.

Resultatgrad = margin.

Bruttofortjeneste = Salgsinntekter - Varuskostnader

Driftmargin = $\frac{\text{Driftresultat}}{\text{Driftinntekter}}$

Eksempel: Kjerner virksomheten : RG₃

$$RG_3 = \frac{DR}{DI} = \frac{DI - DK}{DI} = \underbrace{\frac{DI}{DI}}_{100\%} - \underbrace{\frac{DK_1}{DI} + \frac{DK_2}{DI} + \frac{DK_3}{DI} + \frac{DK_{44}}{DI}}_{\text{Kostnadsanalyse}}$$

$\frac{DI}{DK_2 \text{ (Lønn)}}$	$\Rightarrow$	$\frac{SAS}{3}$	Ryanair 9
$\frac{DK_2}{DI}$	$\Rightarrow$	$\frac{1}{3} = 0,33$	$\frac{1}{9} = 0,1$

Foredlesning 4: Tema 3 - Regnskapsbæret måling og prestasjon

Syv måleproblemer : Foredlesning 4 tar opp de tre første.

1. Måleproblem : Kundefordringer og tap

En kundefordring er en eiendel for et selskap.

Risikolån $\rightarrow$ risikofordring for banken. Tap er sannsynlig.

Reguleringsbestemmelser : RL $\Rightarrow$ Forsiktighetsprinsippet :
Vi må kostnadsføre urealiserte tap som er sannsynlige.

Måleproblem : Beregne sannsynlige tap i fordringsmassen.

HK $\rightarrow$ anskaffelseskost

- N $\rightarrow$ Nedskrivning for urealisert tap etter LVP

= BV $\rightarrow$ Balansert verdi = nedskrevet verdi = sannsynlig innbetaling.

LVP = laveste verdis prinsipp

Bankenes kundefordringer er rentebærende.

Grossisters kundefordringer er derimot ikke rentebærende.

Regnskapsestimater $\Rightarrow$ alltid usikre tall.

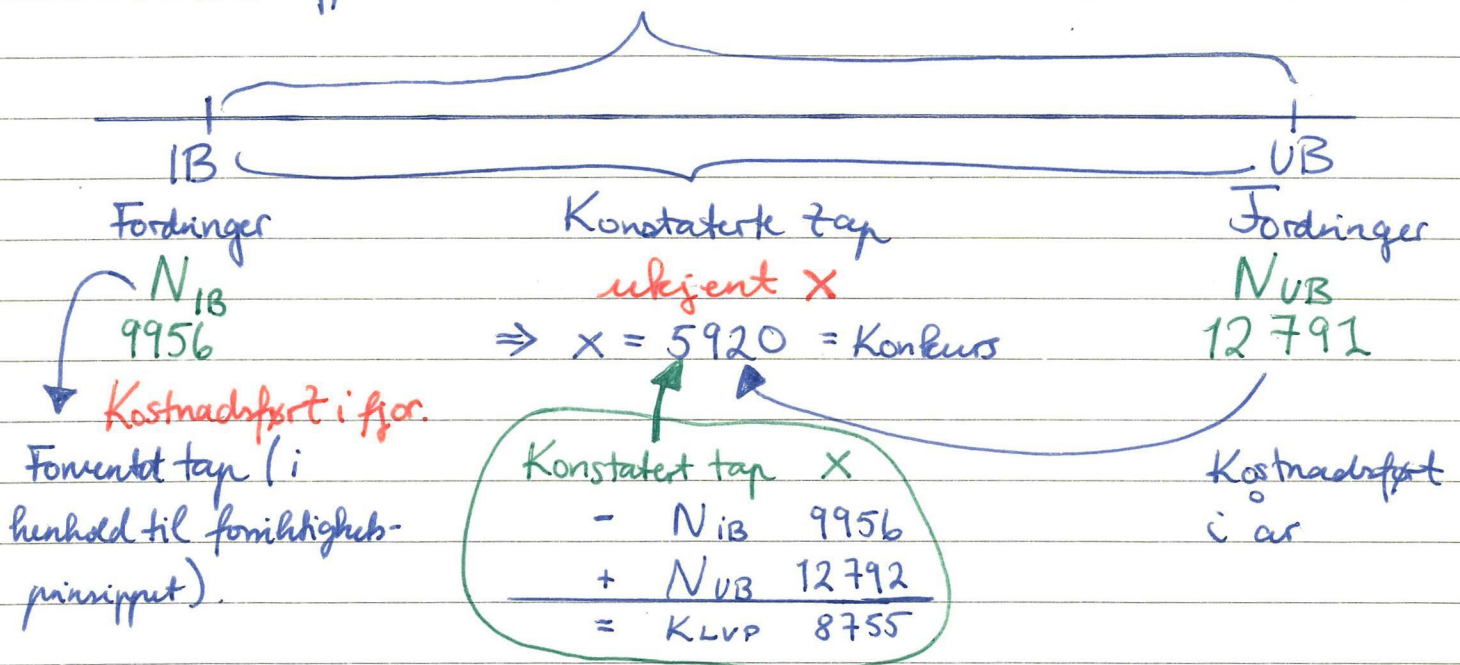
Eksempel: Sammenhengen mellom balansen og resultatregnskapet

Voice

Kundefordringer

Det Voice har tapt på kundene i løpet av ett år

$$\text{Kostnadsført} = 8\,755$$



Når kunden faktisk går konkurs, kan Voice konstatere tapet og kostnadsføre fordelingene i årets resultatregnskap.

Konstatert tap i året X :

$$X - N_{IB} + N_{UB} = K_{LVP}$$
$$X - 9956 + 12791 = 8755 \rightarrow \text{årets tap må ha vært } 5920$$
$$\Rightarrow \underline{X = 5920}$$

Nødvendig årsligning

$$\begin{array}{rcl} & \text{Kundefordringer IB} & \\ + & \text{Årets kredittsalg} & \\ - & \text{Årets innbetaling} & \text{X} \\ - & \text{Årets tap på kundefordringer} & \\ \hline = & \text{Kundefordringer i UB} & \end{array}$$

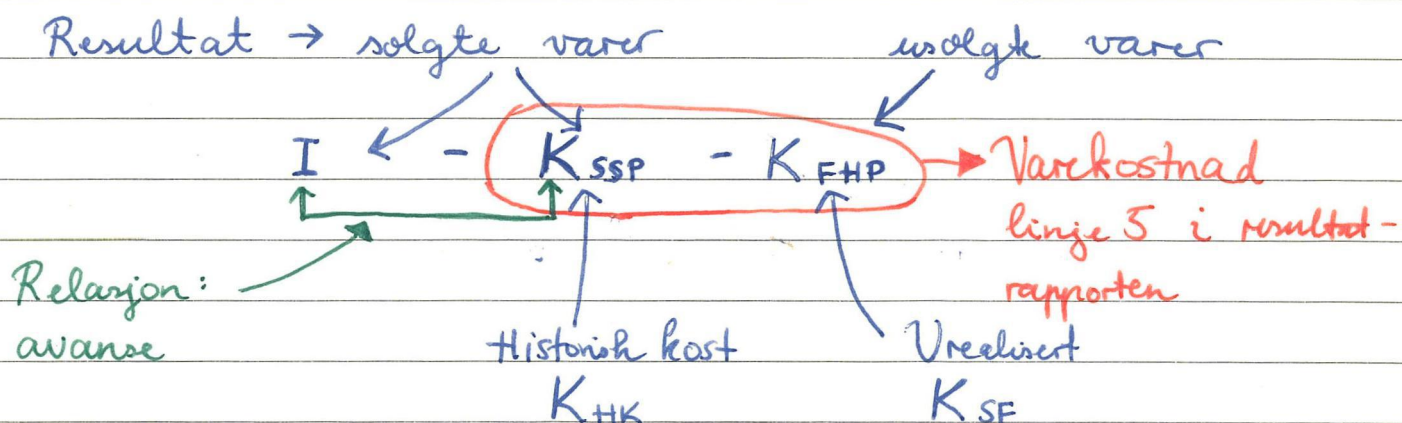
Vkjent!

Måleproblem 2: Varelager og innkjøpskostnader i handelsdrifter

Reguleringsbestemmelser: RL: Opptjeningsprinsippet: Inntekter inntektsføres når den er opptjent $\rightarrow$ Salget må først ha funnet sted.

+ Sammenstillingssprinsippet + Forsiktighetsprinsippet + Beste estimat

Eksempel: Varer - Regnskapsloven V2016

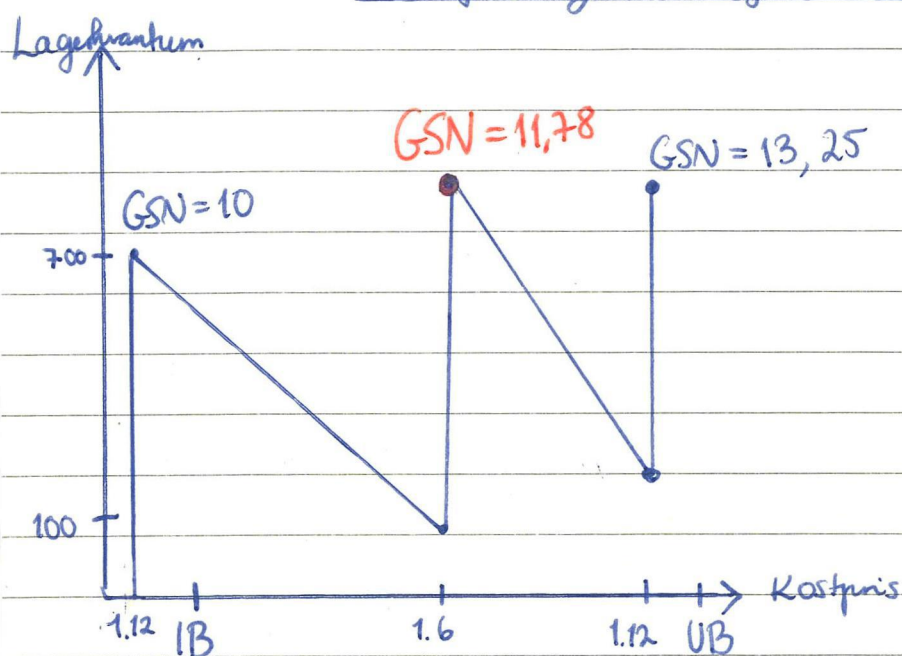


Må splitt opp K_{HK} og K_{SF} fordi K_{SF} har ingenting med avansen å gjøre!

Måleproblem 2 : Beregne eventuelle unrealiserte tap på usolgte varer.

Måleproblem 1 : Beregne historiske kost solgte og usolgte varer (sammenstillingsprinsippet)

Eksempel : Tilnærmingemetoder for å finne kostpris til solgte og usolgte varer



Måleproblem 1 : Varer (sammenstillingsprinsippet)

Varerresultat

Salg 1.1 - 1.6 = 5 måneder • 100 enheter

$$I = 500 \cdot 40$$

SPP

$$K = 500 \cdot 10$$

	Stk	Pris
Restlager 1.6	100	10
Påfylling 1.6	800	12
Lager 1.6	900	GSN (gjennomsnittspris)

$$GSN = \frac{100}{900} \cdot 10 + \frac{800}{900} \cdot 12 = \underline{\underline{11,78}}$$

Løpende gjennomsnitt

Merk! Ikke det aritmetiske gjennomsnittet

$$\text{Salg 1.6 - 1.12} = 6 \text{ måneder} \cdot 100$$

$$I = 600 \cdot 40$$

$$K = ?$$

FIFO

LIFO

GSN

Fler metoder å beregne varekostnaden:

$$1) K_{FIFO} = (100 \cdot 10) - (500 \cdot 12) = 7000$$

$$2) K_{LIFO} = (600 \cdot 12) = 7200 \quad \text{ikke lovlig i Norge!}$$

$$3) K_{GSN} = 600 \cdot 11,78 = 7067$$

(løpende)

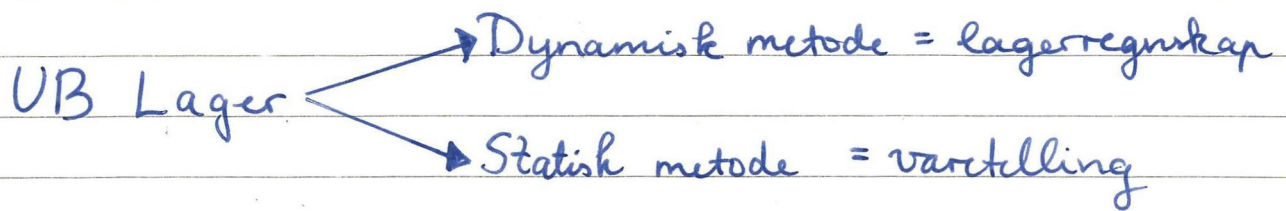
Salg 1.12 - 31.12

$$K_{FIFO} = 100 \cdot 12 = 1200$$

Årstall: FIFO

$$K_{FIFO} = 5000 + 7000 + 1200 = 13200$$

Balansen



(1) **Dynamisk**: årsligning → nødvendig sammenheng (købeingsprinsippet)

	$IB + \text{Kjøp} - \text{Salg} = UB$	varelager
Stk	$600 + (800 + 600) - (100 \cdot 12) = 800$	
Kostpris	$6000 + 18000 - \underbrace{13200}_{\substack{\text{FIFO:} \\ \text{Solgte varers} \\ \text{innkjøpspris}}} = \underbrace{10800}_{\text{FIFO}}$	
	Gitt	X Y

Gitt at $X = 13200$ må $Y = 10800$

$$\underbrace{IB + \text{Kjøp}}_{\text{Vdistributabel}} - \text{Salg} = UB$$

X Y Merk!

(2) **Statisk**: vareløsing = 800 stk

$$UB = \text{Siste faktura} + \text{next siste faktura}$$
$$800 \text{ stk} = (600 \cdot 14) + (200 \cdot 12) = 10800$$

↑ ↑
= 800

↑
Stemmer med lagerregnskapet
(den dynamiske metoden)

Kostnadsligning: $IB + Kjøp - UB = \text{Kostnad}$

Måleproblem 2: Urealisert tap

Varelager i balansen

$\begin{array}{rcl} & \text{HK} & \text{Anskaffelseskost} \rightarrow \text{FIFO, LIFO, GTN} \\ - & \text{N} & \rightarrow \text{Måleproblem 2} \\ \hline = & \text{BV} & \text{Balanserverdi etter LVP} \end{array}$

Måleproblem 1

Eksempel: Eksamen V2016, spørsmål e

Røsten ASA

a) Kontantstrøm $\rightarrow$ Tema 4

e) 1. Regnskapsmodell: SF-modellen (handelsbedrifter)
Strengt forplikthetsbasert modell.

Vareresultatmodell $\rightarrow$ RL Kap 4 + §5-2 (LVP)
 $\Rightarrow$ SF-modellen (strengt forplikthetsbasert modell)

2. HK-modell: Oppgjenningsprinsippet + Sammenklingesprinsippet

• Beregne avansen i kroner: 309 kr $\Rightarrow I - K$

• Avansegraden: $\frac{I - K_{SF}}{K_{SF}} = \frac{888 - 579}{579} = 0,5337$

avanse i kroner: 309

Merh! Bruttofortjeneste grad $\neq$ Avansgrad

$$\frac{I-K}{I}$$

$$\frac{I-K}{K}$$

$$53,4 \% < 80 \%$$

realisert/faktisk
avanser

utgangspunkt

Tre grunner til at avansgraden er lavere enn forventet :

- 1) Mange varer må selges med prisavslag
- 2) Svinn $\rightarrow$ registrert (kassavarer) og uregistrert (varetyveri av kunder/ansatte)
- 3) Urealiserte tap : de urealiserte tapene har økt fra året før

$$e 2) \text{ Avansgraden} = \frac{I - K_{HK}}{K_{HK}} = \frac{880 - 525}{525} = 0,6919$$

$$K_{SF} = IB + \text{Årets kjøp} - UB_{LVP}$$

$$K_{SF} = 92 + X - 114 = 579$$

Må regne ut årets kjøp : $X = 601$

Råsten har kjøpt varer til 601 millioner kr.

Går fra K_{SF} til K_{HK} :

$$K_{HK} = IB + \text{Årets kjøp} - UB$$

$$K_{HK} = \left(68 + \frac{24}{0,4} \right) + 601 - \left(54 + \frac{60}{0,4} \right) = 522$$

Skrevet ned
60%, 40% gjentar

NB! Merk at $K_{HK} \subset K_{SF}$ fordi ikke de uocaliserte
tapene har blitt hensynstatt.

$0,6914 < 0,8 \rightarrow$ Vises at grunn har vært en betydelig faktor

Måleproblem 3: Vardager og tilvirkningskostnader i vanlige produksjonsbedrifter

Samme som handelsbedrifter: Indtækt ved salg, men udfordring med kostnadsføring.

Kan innkjøpsforetter:

- (1) Salzphosphorkriterium $\rightarrow$ Star unsicherheit
- (2) Produktionskriterium

Råvarer → Produktion → Färdigvarer Salg
Kostnader (resursförbruk) → Intäkt

$$K_{HK} = IB_{HK} + \text{Tilvirkningsutgifter} - UB_{HK}$$

$\uparrow$ $\uparrow$

Arbeid salgt Arbeidsproduksjon

Merh! Vanskelig å beregne tilvirkningskost for enkelte varer.

⇒ Må finne tilvirkningskosten til lagerbeholdningsendringen.

Driftinntekter

- Driftkostnader

3. Beholdningsendring av
varer under tilvirkning
og ferdig tilvirkede
varer

= Driftresultat

Linje 3

Omperiodisering etter
sammenstillingsprinsippet

Kun solgte varer skal
kostnadsføres!

Produksjon

Linje 3: $K = IB - UB \geq 0$

Lagerekning $\rightarrow K < 0$

Legger kostnader på lager, kostnadene minsker,
linje 3 blir en kostnadsreduksjonslinje

Lagerminking $\rightarrow K > 0$

Henter kostnader fra lager; har solgt mer enn vi
produsert; kostnadene øker.

linje 3 blir en kostnadsøkingslinje

NB! I finansregnskapet: skal også ha med faste tilvirknings
kostnader. (bortsett fra de små selskapene).

Statisk metode: lagertelling + kostnads kalkyle

↳ husk mye det koster
å produsere en vare.
Vanskelig å fordele de
faste kostnadene.

Forelesning 5: Tema 3 - Regnskab basert måling og prestasjon

Måleproblem 4: Inntekts- og kostnadsføring ved kontraktproduksjon

Med kontrakter: inntektsusikkerhet redusert

Hovedregelen: salgskriterium byttes ut mot produksjonskriterium

Måleproblem: Hvordan måler vi ferdiggraden?

$$FG_z = \frac{PK_z}{TK_z}$$

PK_z = Pålypte kostnader på tidspunkt z
 TK_z = Estimert på totalkostnaden

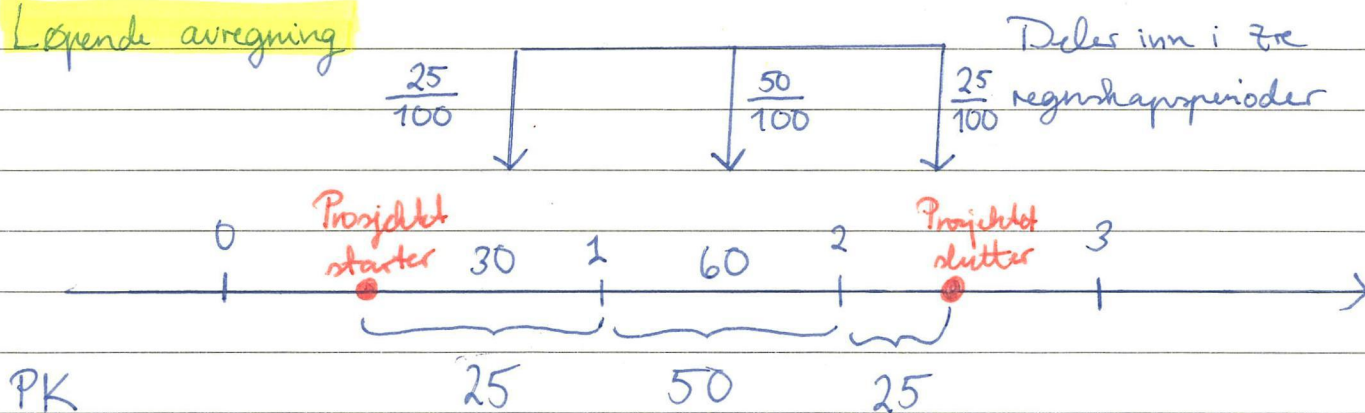
Eksempel: Skipverft

Kontraktproduksjon

Metode 1 →

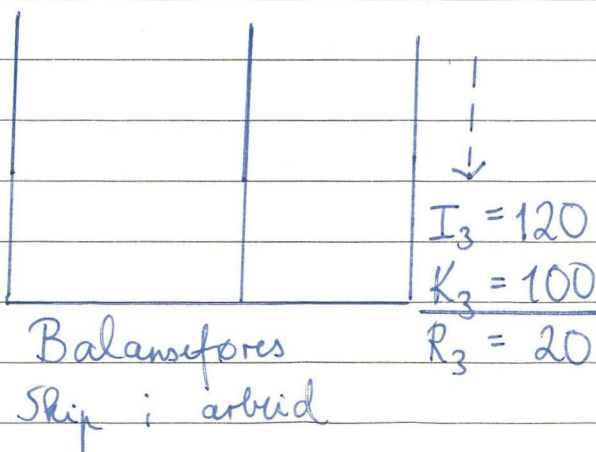
$$TI = 120 \quad TK = 100$$

Løpende avregning



Metode 2 →

Fullført kontrakt



Eksempel: Kostnadsprosjekt

Forventet gevinstprosjekt blir forventet tapprosjekt $\Rightarrow$ Må kostnadsføre urealiserte tap.

Aggressiv form for inntektsføring: Resultatføre kontrakter eks. Enron og energikontrakter.

Opptjeningsprinsippet: inntektsføre i takt med produksjon;
inntektsføre i takt med ferdiggraden.

$$\text{År 1: Estimat } FG = \frac{\overset{HK}{25}}{\underbrace{25}_{HK} + \underbrace{50+25}_{\text{Estimat}}} = 0,25$$

$$\text{År 2: } FG_2 = \frac{\overset{HK}{25+65}}{\underbrace{25+65}_{HK} + \underbrace{40}_{\text{Estimat}}} = 0,6923$$

$$OI_2 = \overset{TI_2}{120} \cdot 0,6923 = 83$$

$$I_2 = \Delta OI = 83 - 30 = 53 \quad \begin{array}{l} \text{inntektsføres år 2} \\ \uparrow \text{inntektsført år 1} \end{array}$$

Ferdiggrad: $70\% \rightarrow R_G = -10 \cdot 0,7 = -7$

	År 2	År 2 + År 1	Budsjett År 3
I	53	83	37 (GIT)
- K	- 65	- 90	- 40
= R	= -12	= -7	= -3
- Urealisert tap	-3	-3	
= R	= -15	- 10	

100%

Måleproblem 5: Markedsbaserte aksjer og verdibaserte regnskap

Det er ingen måleproblemer forbundet med aksjer (finnes eksakt børsv verdi).

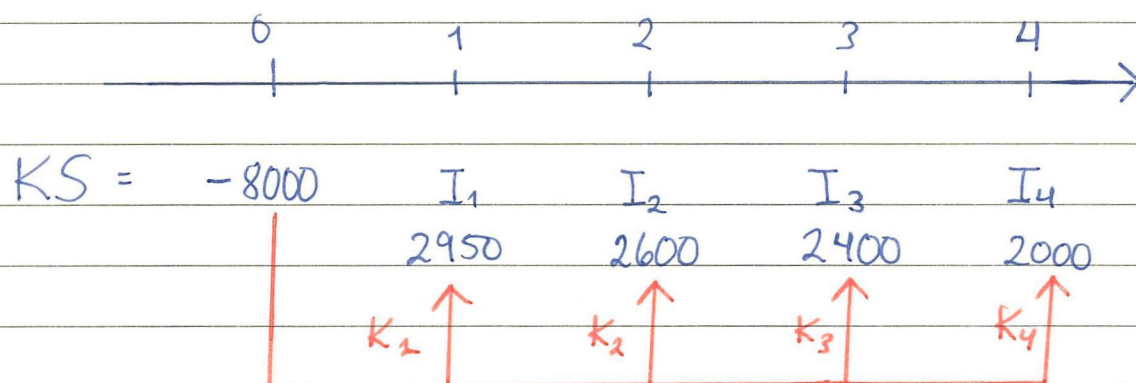
Måleproblem 6: Avskrivbare anleggsmidler

→ Historisk kost - modellen og sammenstillingsprinsippet

Vanlige driftsmidler: maskiner, bygninger, skip etc.

Eksempel: Spilleautomat

$$U = 0 \quad n = 4$$



Avskrivning

Porjonerer ut investeringsutgiften på de fire økonomiske levetidene.

⇒ Sammenstillingsprinsippet: Utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Avskrivningskostnaden: Skal reflektere fallet i nåverdien til investeringen fra hvert år.

For hvert år vi rykker frem, skrumpes de fremtidige inntektene

inn og vi har et verdifall av eiendelen. Det er dette verdifallet som avskrivninger representerer.

Internrentemetoden : Forutsetning 1

Års avskrivningskostnad = Redusert balanseverdi

	År 1	År 2	Vi kjenner til de fremtidige inntektene.
I	2950	2600	
- K	- 2150	- 2015	
= R	800	585	

$$TKR = \frac{800}{8000} \quad \frac{585}{5850}$$

$i = 0,10 \quad = 0,10 \rightarrow$ Regnskapet avdekket den kjente underliggende internrenten.

Mekaniske avskrivningsmetoder :

2 estimat $\begin{cases} n=4 & \text{økonomisk levetid} \\ U=0 & \text{utrangingsverdi} \end{cases}$

Fire forskjellige metoder :

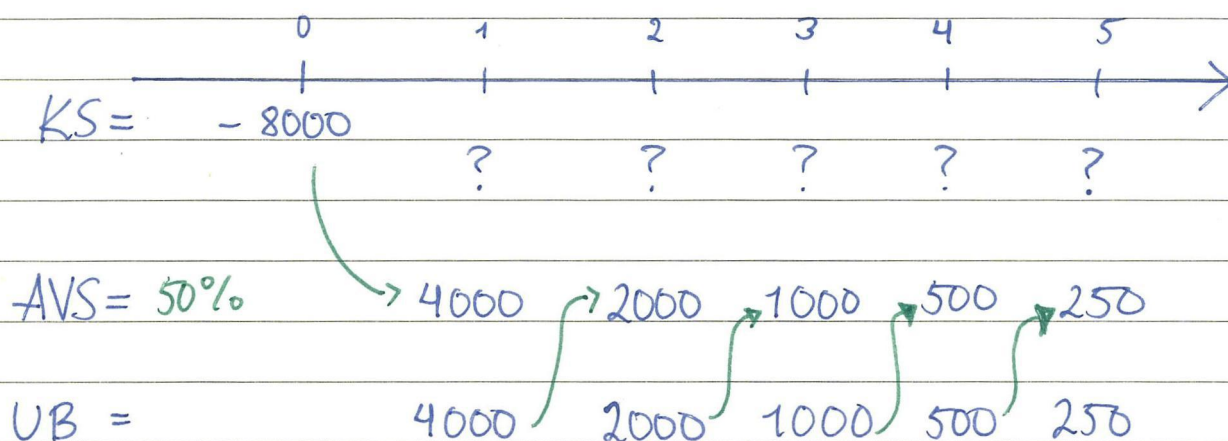
- Linear avskrivning Finansregnskap
- Degressiv årlig avskrivning
 - $\rightarrow$ årssiffermetoden, minskende
 - $\rightarrow$ saldometoden Skatteregnskap
- Progressiv årlig avskrivning
- Variabel avskrivning

Linear: avskrivning = $AK \cdot 0,25$ 25%

→ anskaffelseskostnad

Saldo: avskrivning = $IB \cdot 0,5$ 50%

Saldometoden



$$AVS = IB \cdot a \Rightarrow UB = IB (1 - a)$$

Merk!

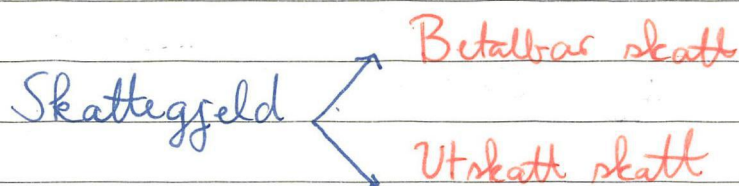
$$UB_3 = AK (1 - a)^3$$

$$UB_3 = 8000 \cdot 0,5^3 = 1000$$

Examensoppgave : H2006 f)

Avskrivningsmetode : skattemessig → saldometoden
finansiell → lineær avskrivning

NB! Skattegjelden skal deles inn i betalbar skattegjeld (BSG) og utskatt skatt (USG) etter RL!



Eksamen :

- Kontantstrøm
- Nøkkeltall
- Regnskapsanalyse
- Kapittel 5 eller Kapittel 6

 } ALLTID!

Tidspres!
 A: 15% feil!

f) $USG_4^* = \text{Balansedifferanse} \cdot \text{skattesats } 28\%$ (Kort vei)

$+ BSG_4 = \text{Resultat (saldo)} \cdot \text{skattesats } 28\%$ (Lang vei)
 $= 2430$

Merk: Avskrivninger $\Rightarrow$ historisk kost-modellen.

3 VV-modellen hives ut avskrivninger og erstatninger med verdiendring.

Lineær: $AVS = \text{AK} \cdot 0,1$

(avskrivningsgrunnlaget (HK))

Akkumulert avskrivning etter 3 år $= 10\% \cdot 3 \text{ år} = 30\%$

$\Rightarrow IB = 70\% \cdot AK$

$AK = \frac{21000}{0,7} = \underline{\underline{30000}}$

Kort vei: Finner balansedifferanse

VB varetelling: Gamle + Nye

$VB (\text{Saldo}) = (30000 \cdot \frac{3}{4} \cdot 0,8^4) + (8500 \cdot 0,8)$
 $= 16016$

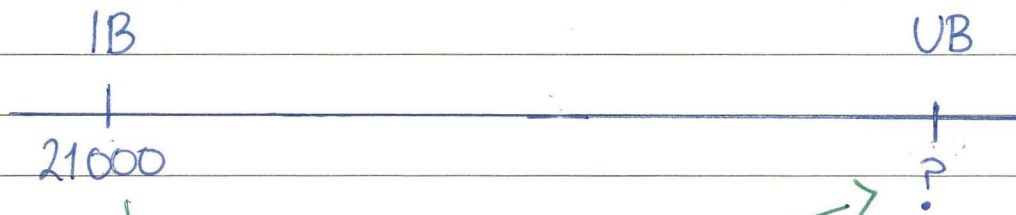
$VB (\text{lineær}) = 21150$
 $VB (\text{saldo}) = 16016$
 $\text{Balansedifferanse} = 5134$

Ubetalt skattgjeld $= 5134 \cdot 0,28 = \underline{\underline{1438}}$ *

$$\begin{array}{r}
 1438 = \text{USG}_4 \\
 + \quad \text{BSG}_4 \\
 \hline
 = \quad 2430
 \end{array}$$

Kan finne BSG_4
 $\text{BSG}_4 = 2430 - 1438$

Sammenhenger



Metode 1: Bevægelser
 $\text{IB} + \Delta = \text{UB}$

Metode 2: Statisk
 Værdtelling + verdsettning
 $\text{UB} - \Delta = \text{IB}$

Lineær metode

Metode 1: Årsligningen

IB	21 000
+ Nysinvesteringer (AK)	X $X = 8500$
- Avskrivninger (brukskostnad)	3100
- Avgang	$Y = 21000 \cdot \frac{1}{4} = 5250$
= UB	21 150

Merk: Må kunne årsligninger til eksamen.

Metode 2: Værdtelling

Værdtelling = gamle maskiner (4 år, avsk. 40%) + ny maskin (1 år, avsk. 10%)

$$UB_4 = \left(30\,000 \cdot \frac{3}{4} \cdot 60\% \right) + \left(8500 \cdot 90\% \right) = 21\,150$$

Alternativt:

$$\begin{aligned} \text{Anskaffelseskost 31.12 år 4} &= \left(30\,000 \cdot \frac{3}{4} \right) + 8500 = 31\,000 \\ - \text{Akumulert avskrivning} &: \left(30\,000 \cdot \frac{3}{4} \cdot 0,1 \cdot 4 \right) \\ = \text{UB år 4} & \quad (8500 \cdot 0,1 \cdot 1 \text{ år}) \quad \left. \begin{array}{l} \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} 9850 \\ 21150 \end{array} \end{aligned}$$

Årligningen kommer til eksamen! Må kunne dette.

Måleproblem 7: Langsiktige lån, Renter og avdrag på lån

Lånebeløp = Nåverdien av tilbakebetalingen

Serielån → Ligner på lineær avskrivning

Forelesning 6: Tema 4 - Regnskap og likviditet

- Kontantstrøm: Penger inn og ut på bankkonto; en årsrapport.
- Bunnlinjen er udiskutabel; ingen måleproblem i kontantstrømanalysen.
- Kontantstrømmen er delt inn i 3 seksjoner.

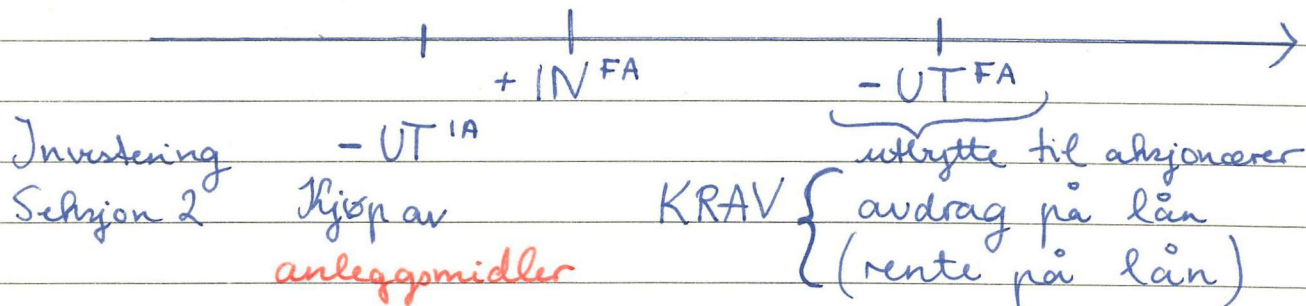
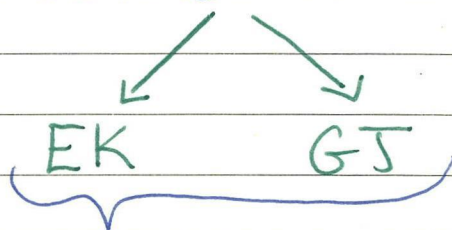
Seksjon 1	Operasjonelle aktiviteter	KS^{OA}
Seksjon 2	Investeringsaktiviteter	KS^{IA}
Seksjon 3	Finansieringsaktiviteter	KS^{FA}

$$KS = KS^{OA} + KS^{IA} + KS^{FA}$$

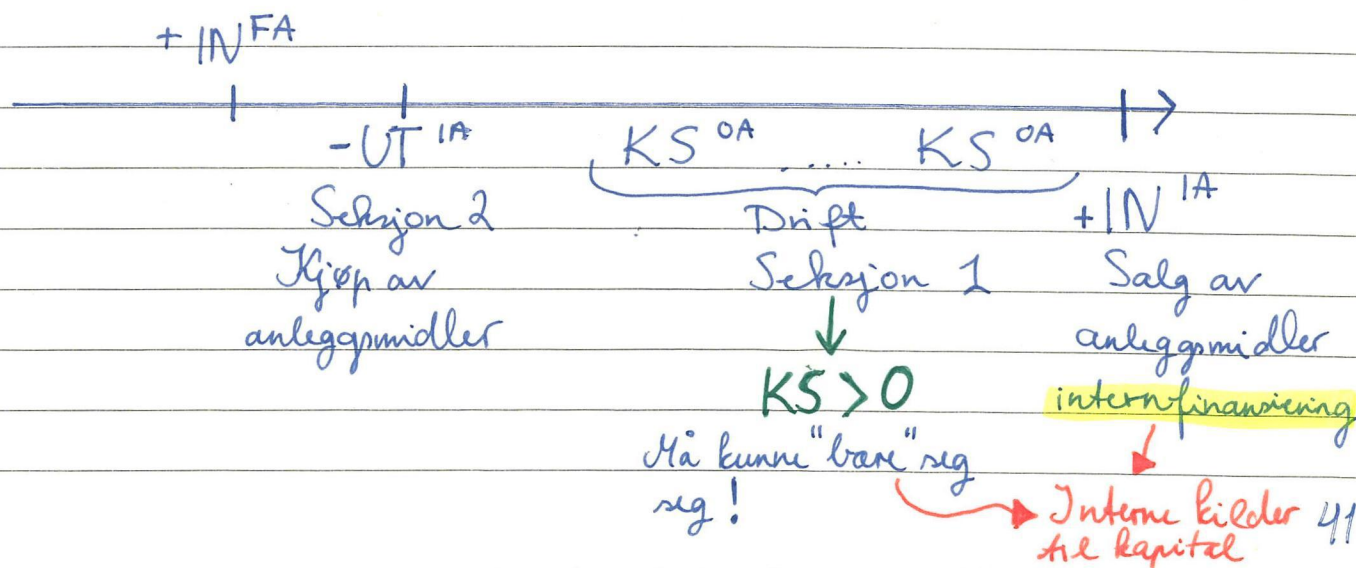
Begynner nederst (KS^{FA}) og jobber oss oppover (KS^{OA}).

Kontantstrømstruktur

Finansiering = Eksterne kilder
Seksjon 3



Utlytte tilpasses likviditetssituasjonen i selskapet
Aksjonærene har ikke KRAV på utlytte!



Derom $KS < 0 \Rightarrow$ En likviditetsbelastning.

På eksamen: Kommenter kontantstrømutviklingen.

- Penger inn $\rightarrow KS^{FA}$
- Investerer i infrastruktur $\rightarrow KS^{IA}$
- Penger genereres av drift $\rightarrow KS^{OA}$

Det beregningstekniske perspektivet

På eksamen: Utarbeid kontantstrømooppstilling. Ingen måleproblem, men mange beregningsproblem.

UB 31.12 $\Rightarrow$ Kontantbeholdning er bankinnskudd.

Ufordring: Kontantstrømmen blir ikke ført opp i løpet av året. Regnes ut på grunnlag av resultatregnskapet og balansen.

Kontantstrømberegning

$$KB + EI' = EK + GJ$$

$$\Delta KB = \Delta EK + \Delta GJ - \Delta EI'$$
$$IN-UT = \underbrace{I-K}_{RR} + \underbrace{\Delta EK}_{EK\text{-transaksjoner}} + \Delta GJ - \Delta EI'$$

$EI' =$ Andre EI
bortsett fra KB

Omregning fra innbetalinger og kostnader til innbetalinger og utbetalinger ved hjelp av endringer i balansen.

+ Tilleggsopplysninger

Det dobbelte bokholderes prinsipp: En $\left\{ \begin{matrix} \text{utbetaling} \\ \text{innbetaling} \end{matrix} \right\}$ har alltid en motpart i enten RR eller balansen.

Eksempeloppgave: Eksamen V2016

a) Utarbeidelse av en kontantstrømoppstilling etter norsk praksis (dvs. inndelt i de tre seksjonene)

Må bruke IB, UB og RR.

- RR $\Rightarrow$ periodisert kontantstrøm
- Selv om vi selger med tap får vi penger på konto
- Nedskrivninger har ingen KS-effekt!

$$KS = \Delta KB = KB_{UB} - KB_{IB}$$

Vi kan enkelt beregne bunntingen i KS ved en statisk metode:

$$\text{Netto KS} = \Delta KB = KB_{UB} - KB_{IB}$$

"værditelling"

$$KS = \Delta KB = 57 - 35 = \underline{+22}$$

Må forklare hvordan tallet har oppstått.

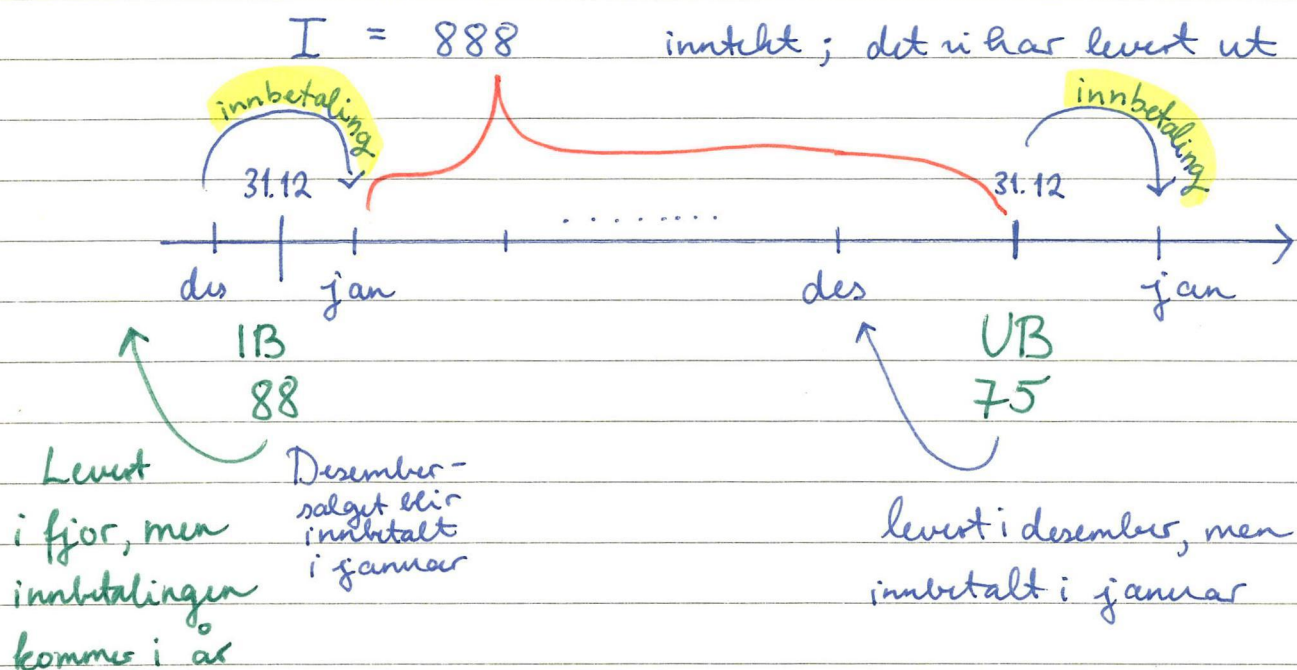
Tips: sett det vanskeligste tallet som en ukjent x og regn ut de resterende postene, slik at summen blir $KB_{UB} - KB_{IB}$

Startar med seksjon 1: KS^{OA}

Den direkte metoden: Lini for linje på grunnlag av RR. Gir KS^{OA}.

NB! Avskrivninger gir ingen utbetaling!

1) Innbetaling fra salg : Kreditt = 1 måned

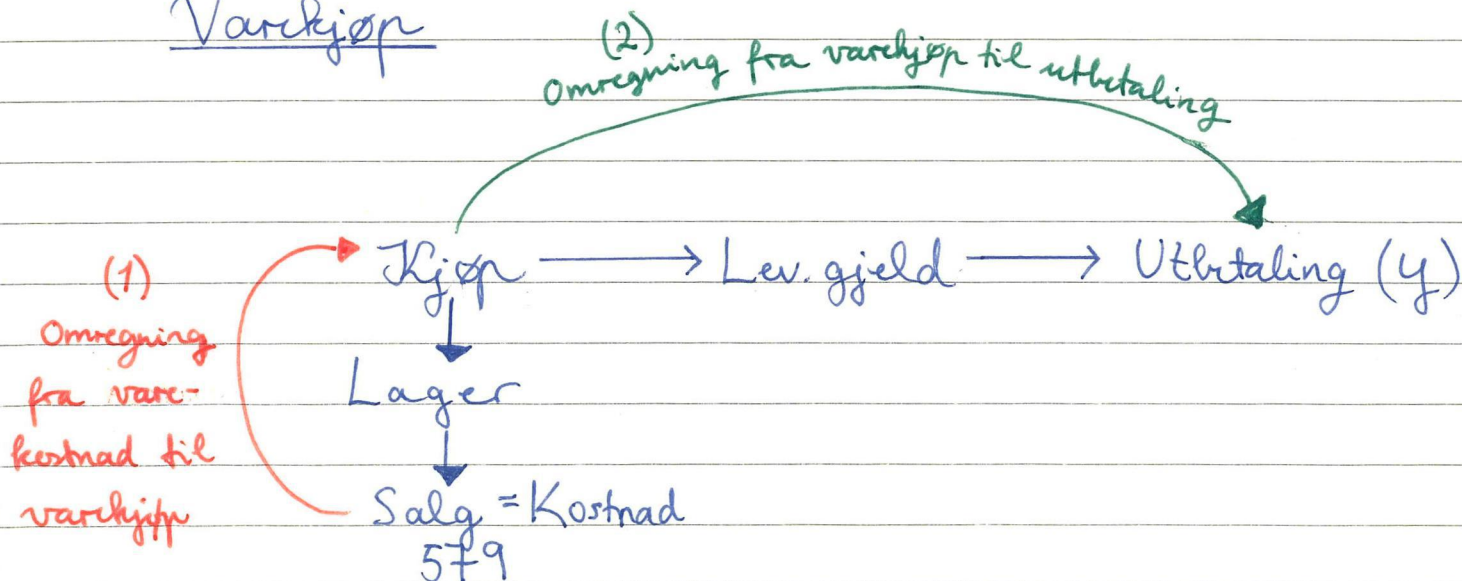


UB ! Innbetaling $\neq$ inntekt
Utbetaling $\neq$ kostnad

2) Utbetaling til leverandør : ALLTID på kreditt !

Må dra inn to årsligninger : Varelager og Leverandørgjeld.

Varekjøp



Varlageret

$$\begin{aligned} & \text{Varlager i IB} \\ & + \text{Var kjøp} \\ & - \text{Var bruk} \\ & = \text{Varlageret i UB} \end{aligned}$$

Merk! Må lte i balansen
og se om det har blitt
betalt på forskudd og
etterskudd.

Varleverandørgjeld

$$\begin{aligned} & \text{Leverandørgjeld} \\ & + \text{Var kjøp} \\ & - \text{Utbetalt i året} \\ & = \text{Leverandørgjeld i UB} \end{aligned}$$

Utbetalinger skjer når vi kjøper et anleggsmiddel, ikke når vi avskriver !!

Avskrivning medfører INGEN utbetaling! NB!

Forskuddsbetaling $\Rightarrow$ medfører en fordring
Etterskuddsbetaling $\Rightarrow$ medfører en gjeld

Eksempel: Leie forskudd

Husleie: forskuddsbetaling per kvartal

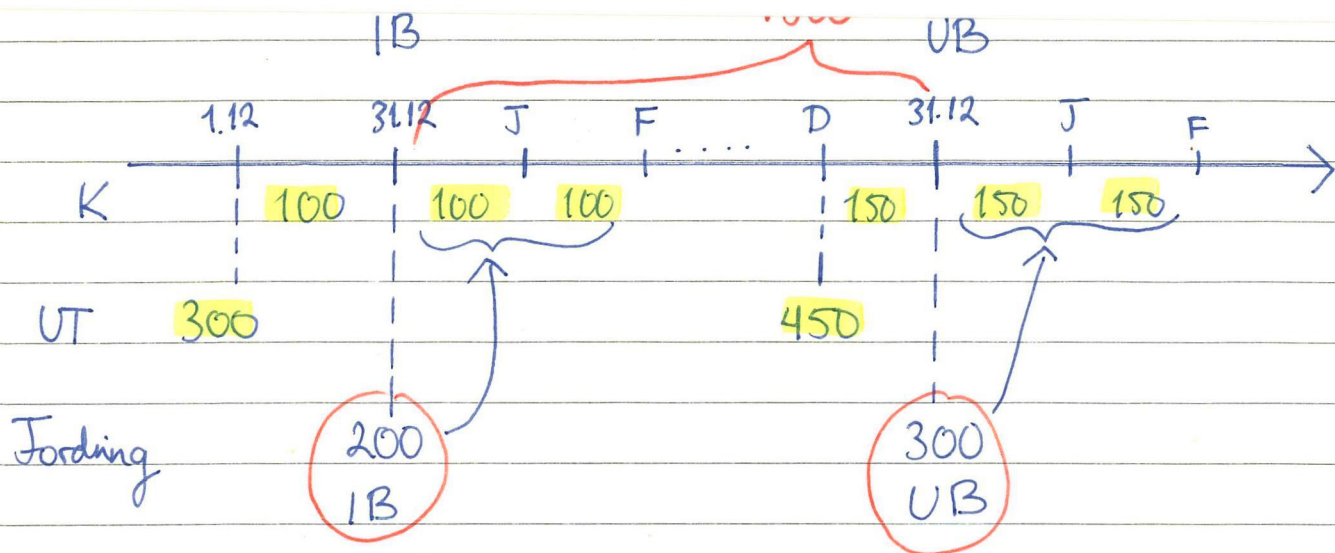
$\hookrightarrow$ 3 mnd i et kvartal!

Kontrakt: 1.12 år 15

Månedshusleie = 100 000

Justering: 1.7 år 20 = 150 000

$$\begin{aligned} \text{Kostnaden i år 20} &= (100\,000 \cdot 6) + (150\,000 \cdot 6) \\ &= 1500 \end{aligned}$$



$$\begin{aligned} \text{Utbetaling leiekostn} &= \text{Kostnad} - \text{IB} + \text{UB} \\ &= 1500 - 200 + 300 = 1600 \end{aligned}$$

Kontroll: bankkonto

Like!

$$\begin{aligned} \text{UT} \quad & \frac{1}{3} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{9} \quad \frac{1}{12} \\ & 300 + 400 + 450 + 450 = 1600 \\ & (3 \cdot 100) \quad 100 + (2 \cdot 150) \quad (3 \cdot 150) \quad (3 \cdot 150) \end{aligned}$$

$$\begin{cases} \text{Etterskuddsbetaling:} & + \text{IB} - \text{UB} & \text{Gjeld} \\ \text{Forskuddsbetaling:} & - \text{IB} + \text{UB} & \text{Fording} \end{cases}$$

Renteinntekter betales inn på konto 31.12.

Valutalån

valutagevinst på lån $\Rightarrow$ kroner har styrket seg
Lånekostnad består av to komponenter:

- (1) rentekostnad og avdrag
- (2) valutabøl

§5-9: Bruk valutakurs 31.12 som omregningskurs.

Valutagevinst/-tap er urealisert!

⇒ Valutagevinst indikerer at verdien på lånet har blitt redusert.

Rentekomponenter påvirkes ikke av valutaendringer.

Valutalån : Eksamen 2016

		NOK
IB Lån	$20000 \text{ USD} \cdot 8,0$	$= 160000$
+ Verdisinking på lån (valutatap)		$+ (-5000)$
- Avdrag :	$641 \text{ USD} \cdot 7,80$	$= -5000$
= UB Lån :	$\underbrace{(20000 - 641)}_{19359} \cdot \text{USD} \cdot 7,483341$	$= 150000$

Realisert valutatap : $641 \cdot (-0,2) = -128$

utbetaling

+

→ bevegelse i løpet av regnskapsåret

ingen utbetaling

Urealisert valutatap : $19359 \cdot (-0,25166) = -4872$

= Samlet valutap i regnskapsåret $-128 + (-4872) = \underline{\underline{5000}}$

Det som går ut av bankkontoen er avdraget.

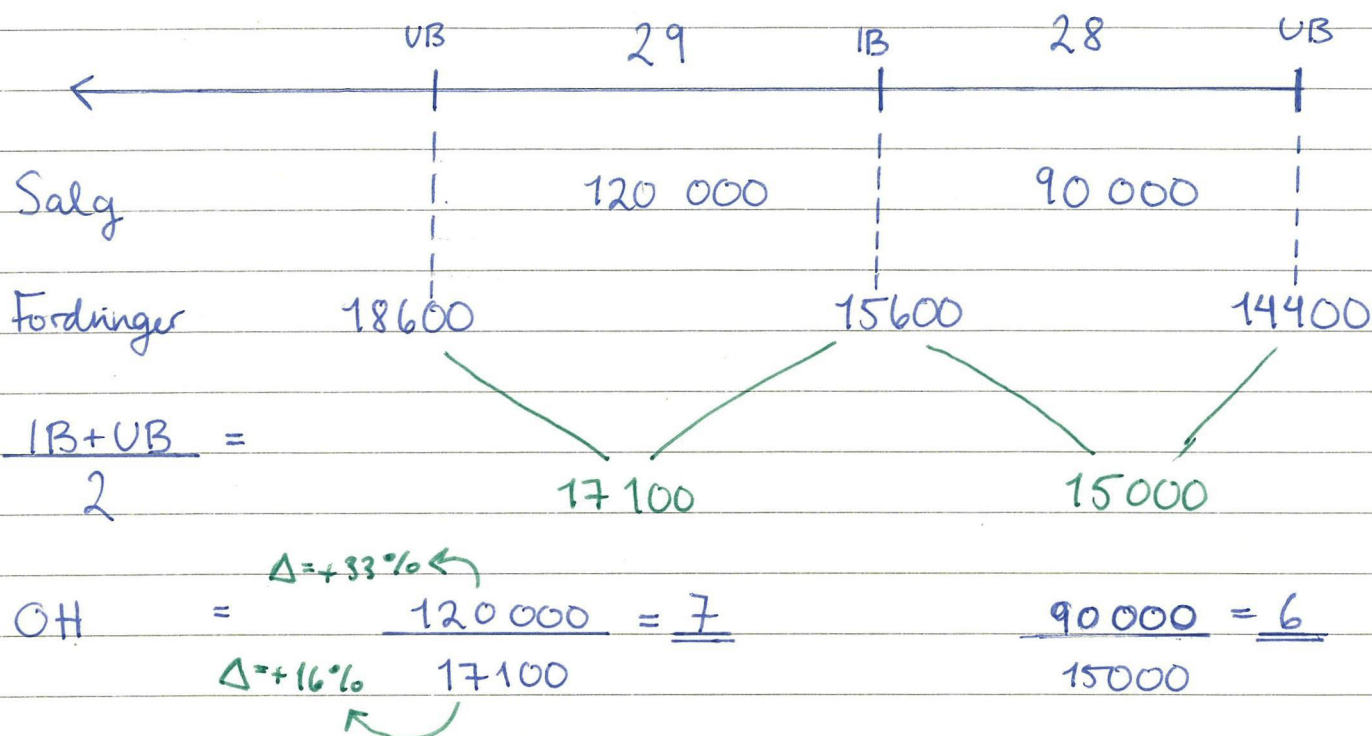
Valutagevinst/-tap blir aldri utbetalt, den blir kun registrert.

Det realiserte utbetalte valutatapet er -128.

I =	200	200
- K =	100	-100
R =	100	300

Kundefordringer binder kapital.

Eksempel: Omløps hastighet for kundefordringer



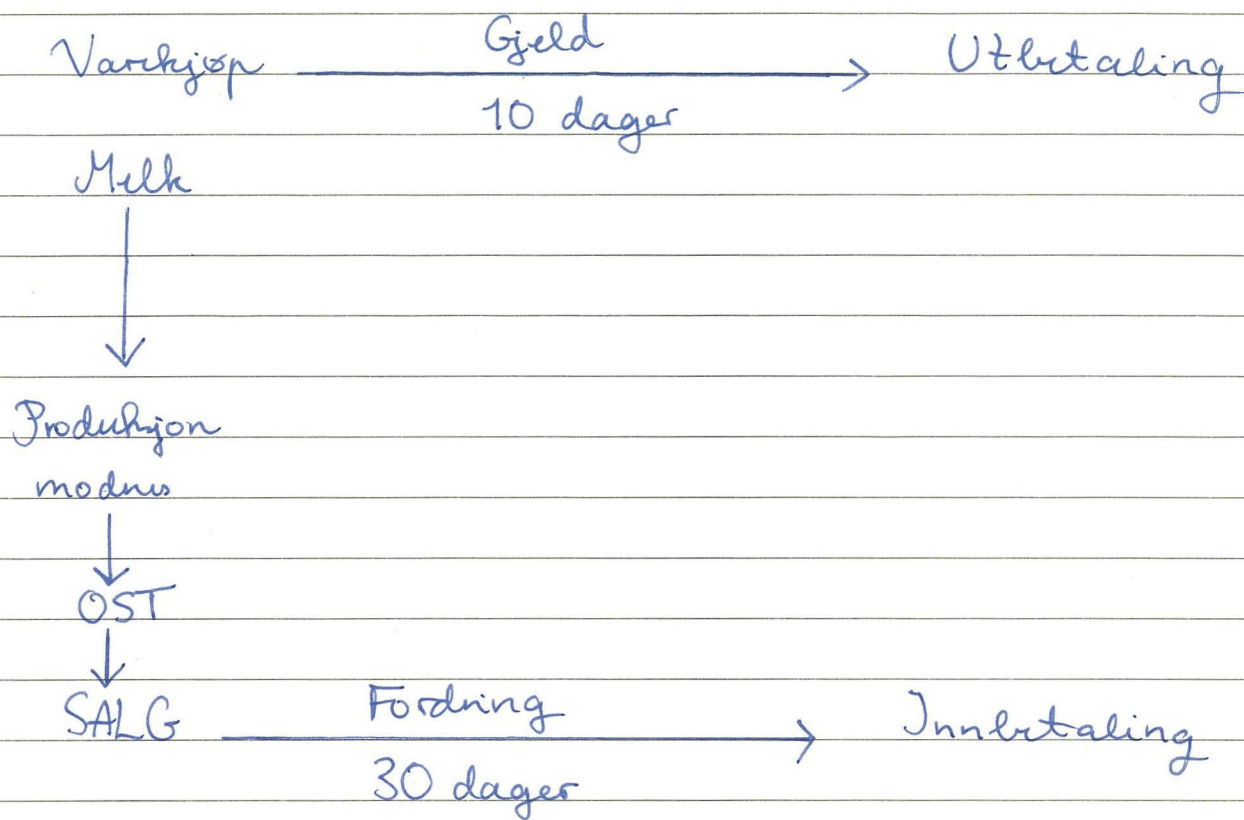
OH øker fra 6 til 7 fordi Δ i salg $>$ Δ i KF.

GKT (gjennomsnittlig kredittid for kunder):

$$GKT = \left(\frac{\text{Kundefordringer}}{\text{Salgsinntekt}} \right) : 365$$

OH på 2 $\Rightarrow$ halvparten av omsetningen er kundefordringer
 $\Rightarrow$ gjennomsnittlig kredittid er et halvt år

Synopsis "Vekstsmarter"



Foredlesning 7: Tema 5 - Oppkjøpstransaksjoner

Tre måter å organisere oppkjøp på:

(1) Oppkjøp organisert som konserndannelse

Et aksjeselskap kjøper opp et annet aksjeselskap.

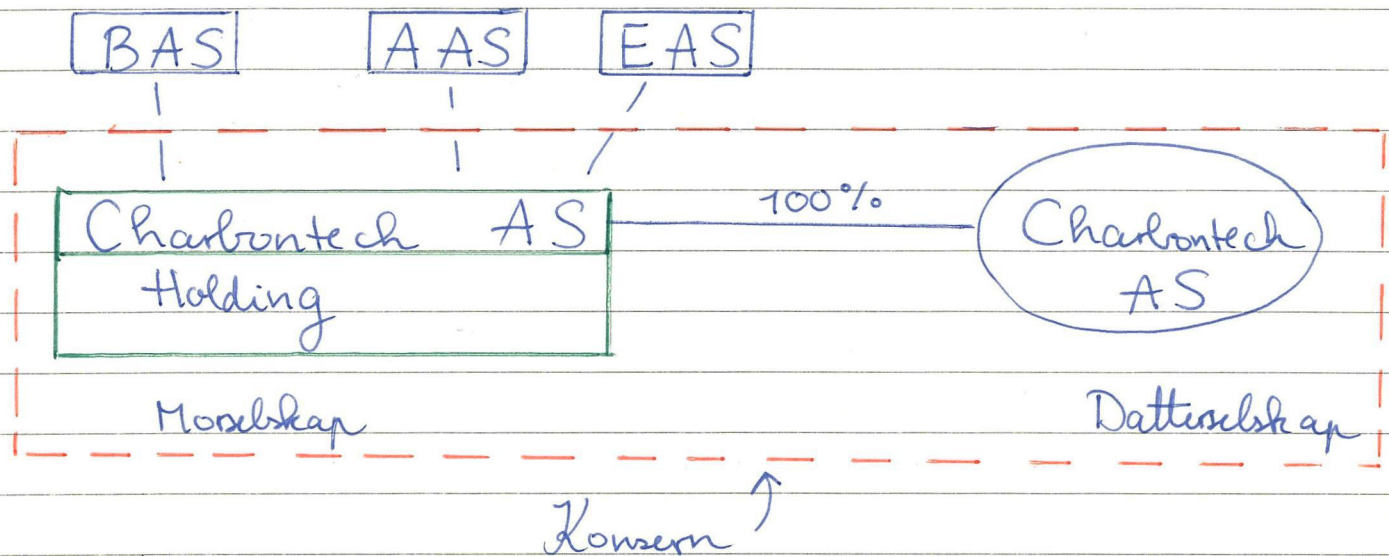
Oppkjøp av etablert selskap er krevende regnskapsmessig.

Aksjentbytter mellom aksjeselskap er skattefritt.
(aksjentbytter privat er skattepliktig!)

RL § 1-3: Et morselskap sammen med et datterselskap eller datterselskaper utgjør et konsern.

Eksempel: Carbontechs selskapsstruktur

Aksjonærer



- Konsern ↑
- = en økonomisk kontrollenhet
 - = to selskaper som styres under ett
 - ⇒ FAMILIE

Merk: et konsern er ikke et aksjeselskap i seg selv, men består av ulike aksjeselskaper.

RL § 3-2: For morselskapet består årsregnskapet av selskapsregnskap og konsernregnskap.

Mors to regnskaper:

- (1) Mors selskapsregnskap
- (2) Mors konsernregnskap

Et holdingselskap i rendyktet form har kun eierposisjoner i andre selskaper.

Eksempel : Produksjonsselskapet D AS

Konsernet M+D : Fortsettning 1
familie

DAS	
T 3000	IEK 200
D 10 000	OEK 3800
	GJ 9000
EI 13000	EK/GJ 13000

Stiftelsesbalanse

MAS	
Bankkonto	IEK 4000
4000	
* Aksjer	

* Ved oppkjøp omgjøres Bank-konto til aksjer !

Sumregnskap : DAS + MAS → Konsernregnskap.

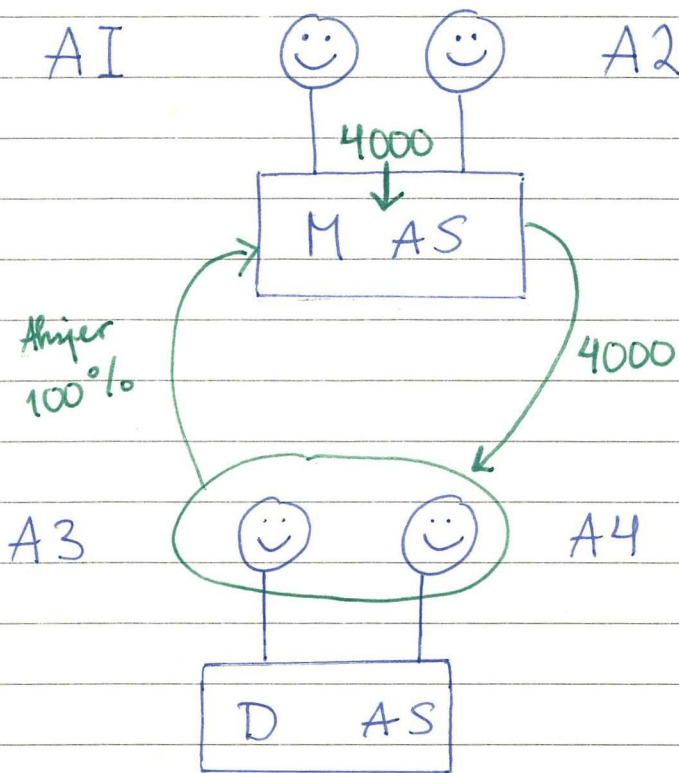
Hvem eier konsernet ?

K	
T 3000	EK 8000 4000
D 10000	
A 4000	GJ 9000
EI 17000	EK/GJ 17000

Feil ! Dobbelberegning.
Summerer "datteren"
to ganger.
Må fjerne aksjene
til 4000.

K	
T 3000	EK 4000
D 10 000	GJ 9000
EI 13 000	EK/GJ 13 000

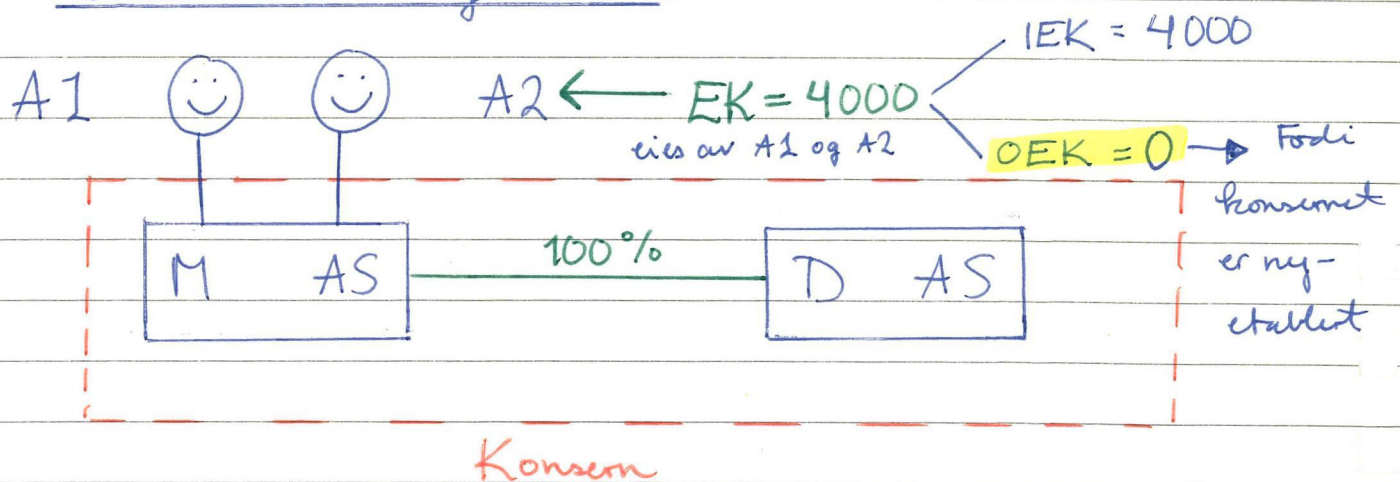
Oppkjøpstransaksjonen



Merke: Oppkjøpet er ikke mellom mor og datterselskapet!

A3 og A4 selger seg ut.
A1 og A2 eier 100% av D AS.

Etter transaksjonen



Merke! Mor er "ny" og datter "gammel".

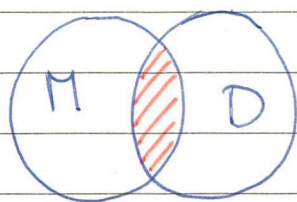
Sumregnskapet

Korreksjon

Konsernregnskapet

Eliminering av aktiver
i datterselskapet!

Eliminering:



$$\underbrace{M \cup D}_{\text{Konsern}} = M + D - \underbrace{(M \cap D)}$$

$$M + D = \text{Konsern}$$

Konsernets EK er ikke datters EK, men mors EK.

Fortsætning 2: 60% oppkjøp

Vi får minoritetsinteresser inn i konsernregnskapet.

Selv om vi bare kjøper 60%, skal vi vise selskapet 100%.

RL § 3-2: Enhetsregnet

T 3000
D 10 000

EK = Rest
= 4000
GJ 9000

EK_{MAT}

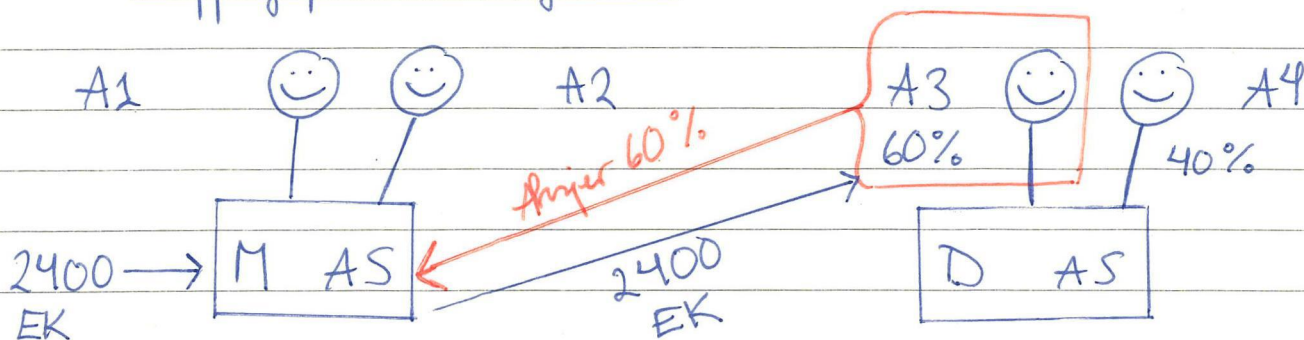
EK_{MIN}
etter RL § 6-5

MAT = Majoritetsinteresser

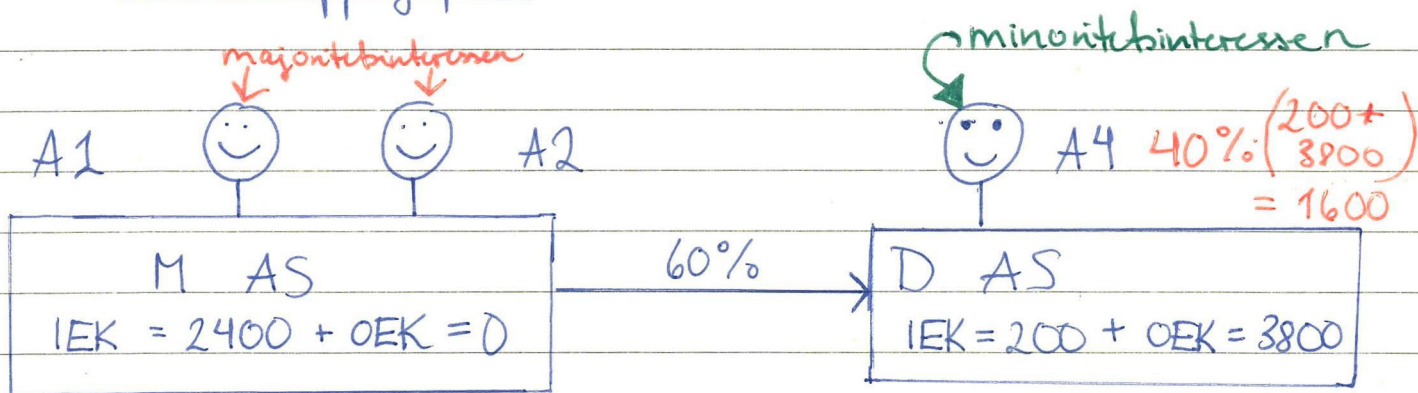
To korreksjoner ved 60% oppkjøp:

- (1) Eliminering av dobbeltføring
- (2) Fjerne minoritetsinteresser

Oppkjøpsstransaksjonen

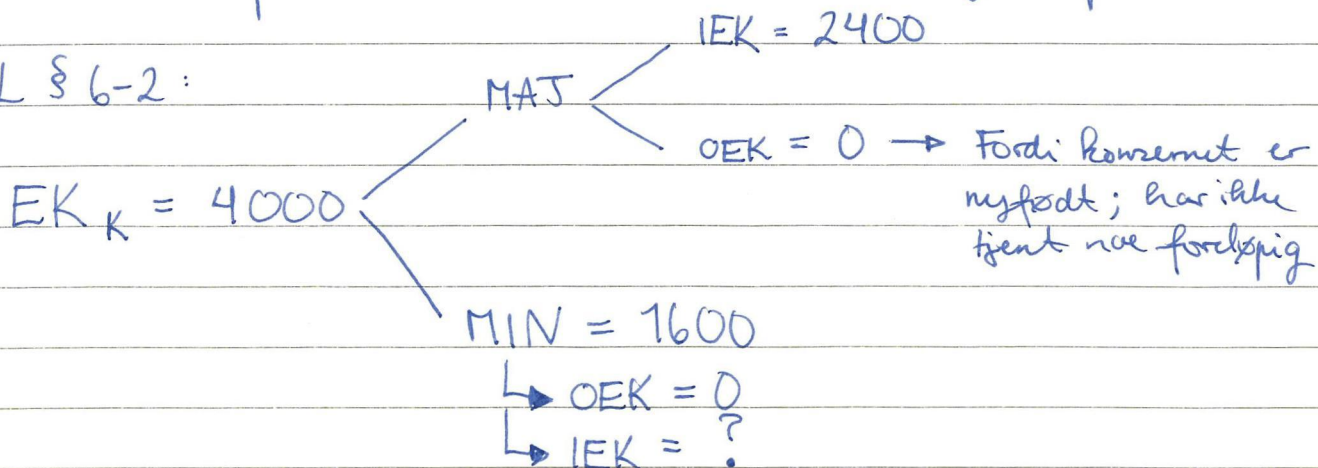


Etter oppkjøpet



Howdan presentere minoritetsinteressen i regnskapet?

RL § 6-2:



Presenter minoritetsinteressen på en egen linje (når som ikke passer med regnskapsloven).

Forutsetning 3:

- 60% av oppkjøp
 - Merverdier i balansen $BV \neq VV$ "skjulte reserver"
- ⇒ to typer: Goodwill og tomter

Merverdien må gjenspeiles i prisen man betaler.

Goodwill er ikke oppgitt og må derfor regnes ut.

D		AS			M	AS
T 3000		IEK 200	60% 2400	40% 1600	Bank 3150	IEK 3150
D 10 000		OEK 3800			Atngjer	
GW?		GS 9000				

verdi som er oppgitt i datterselskapet men som er usynlig.

MERVERDIER

Differanse
 $3150 - 2400 = 750$

Merpris
skyldes merverdier i eiendeler

Lettvintmetoden

K	
T 3600	EK 4750
D 10 000	
Diff 750	GS 9000

USA: Differansen avskrives over 40 år.

<u>Tømtersalg år 1</u>	
Salgsinntekt	4000
- BV _K	3000
= Salgsgevinst	1000
Avskrivning: $\frac{750}{40}$	= 19
= Resultat	981

Sleipemetoden

"kontinuitetsmetoden"

<u>K</u>	
T 3000	EK 4750 - 750
D 10000	GJ 9000

↑ Kongruensbrudd

Både lettvint- og sleipemetoden er forbudt etter RL.

Etter RL § 5-19: Krev: analyse og verdivurdering av D AS. (datterselskap)

RL § 5-19: Tungvintmetoden

Anbefales til eksamen.

Verdivurdering av Datterselskap

Bokført EK _D	: 4 000	
+ Merverdi tomter	1 000	
- Ubatt skatt (merverdi)	: NV ≈ 250	(0,25 • 1000)
= Substansverdi EK _D	= 4750	
- 40% min.	1900	
= 60% maj.	2850	

60% = 450
750
GW = 300

Kongruensbruddet er ikke et skatteresultat!

$$\begin{array}{rcl} \text{Kjøpspris} & 3150 & \text{Har betalt mer enn substansverdien} \\ = \text{DIFF} = \text{Goodwill} & \underline{\underline{300}} & (2850) \end{array}$$

↑ ↗
Bytter ut "Differanse"
med "Goodwill".

Goodwillens økonomiske innhold

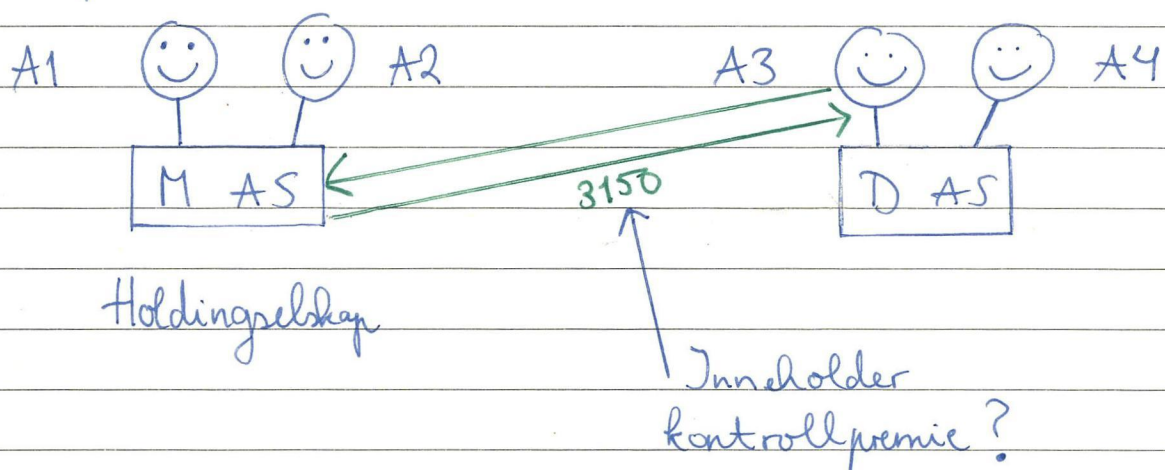
Goodwill er differansen mellom anskaffelseskost ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten.

1. Datters innkjøringsgoodwill (IGW)
2. Eiendeler som kunne vært identifisert, men som er vanskelig målbare i praksis. E.g. pågående FOU.

Goodwill-verdi er det mest usikre vi har i regnskapet.

3. Kontrollpremie (KP)

Eksempel



Inneholder kontrollpremie ?

└ Nei $\Rightarrow P_{ris, A1} = \frac{3150}{0,6} \cdot 0,4 = 2100$

$(1900 + \underbrace{200}_{GW})$

└ Ja $\Rightarrow$ Anta KP = 300

$GW_{min} = 0$

Tre muligheter for hva goodwillens økonomiske innhold kan være.

"Verdisaumnfaring" = "Due Dilligence"

Foredlesning 8: Tema 5 - Oppkjøpstransaksjoner

Konsernresultat etter oppkjøpet, kap 5.3

1. Kostnadmessig oppfølging av merverdier i eien deler

→ Sammenstillingsprinsippet

→ Forsiktighetsprinsippet

• "Aksjer i datterselskap" i mors regnskap nedskrives

• Mest usikre verdier i datterselskapet : Goodwill

Goodwill skal vurderes som alle andre anleggsmidler.

Goodwill $\rightarrow$ begrenset verdi, må avskrives,

- IFRS-reglene krever ikke planmessig avskrivning av Goodwill.

GW → sammenstillingsprinsippet
en utskrivelse

- ① forankret i historisk ekstra god innføring i datter-selskapet som forventes å realiseres over tid
 - ② forankret i integrasjonsfordeler ved oppkjøp
⇒ synergieffekter ved oppkjøp.
- Dersom synergieffekter / innføring utblir, må Goodwill kortsiktsføres.

RL § 6-5 : Spesifikasjon av minoritetsinteressene
Konsernregnskapet er utarbeidet for majoritetsinteressene.

Norsk regnskapsregulering → Avskrivning av Goodwill

"utarbeid konsernregnskap etter norsk regnskapsregulering"
⇒ husk å avskrive Goodwill.

Tall eksempel : Konsernregnskap

Merk! Mor har 0 i selvstendig resultat i år 1.
Neste år vil det komme inn renteinntekter.

Resultatkorreksjoner

1) Tomtesalg	→	Inntekt	=	4000	} balansenverdi fra konsernregnskap Korreksjoner ?
	-	BV _K		4000	
	=	RFS		0	
		SK, 25%		0	
	=	RES		0	

Korreksjoner:

Må eliminere datters salgsgjennvinst, og skattekostnaden.

Utskatt skatt = Latent skatt

2) Goodwill, avskrivning

	D	Korrigerings	Konsernresultat
høytt sammen → Produksjonsresultat	2000		2000
Goodwill - avskrivning $\frac{300}{5}$		60	<u>60</u>
			1940

↑ ikke avskrive mer enn 5 år!

Resultatfordeling: Tall eksempel

Minoritetsinteressene har en eierandel i datterselskapet

$$\begin{aligned}
 & \text{Resultat}_K (M+D) && 1130 \\
 & - \text{RES}_{\text{MIN}} && (1940 - (1000 - 250)) \cdot 0,40 = 476 \\
 & && \quad \quad \quad \uparrow \text{minoritetsinteressene eier 40\%} \\
 & && \quad \quad \quad 1190 \\
 & \hline
 & = \text{RES}_{\text{MAJ}} && \underline{\underline{654}}
 \end{aligned}$$

↓

Kontroll:

Resultatet som majoritetsinteressene skal ha.

$$\begin{aligned}
 \text{RES}_{\text{MAJ}} &= \underbrace{(600 - 600)}_{\text{Mor bidrag til konsernresultatet}} \cdot 100\% + \underbrace{(1190 \cdot 60\%)}_{\text{Datters bidrag til konsernresultatet}} \\
 &\quad - (60 \cdot 100\%) = 654
 \end{aligned}$$

$$EKR_{\text{MÅJ}} = \frac{654}{3150} = \underline{0,208}$$

← inventert EK

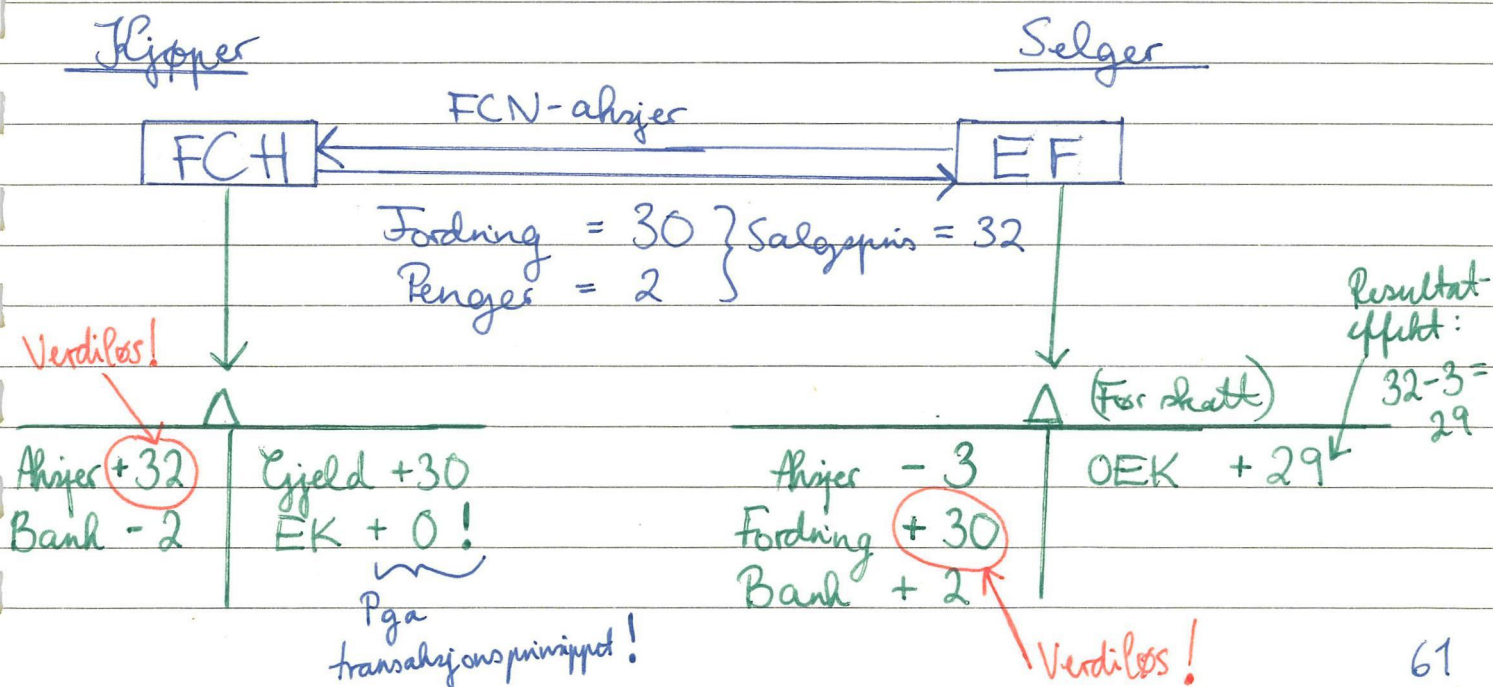
$$\text{Misvisende} = \frac{1940 \cdot 0,60}{3150} = \underline{0,37}$$

3. Interne konserntransaksjoner

RL § 3-2: Transaksjoner mellom konsoliderte foretak skal ikke regnskapsføres i konsernregnskapet. Det er bare eksterne transaksjoner, dvs. med utenforstående parter, som rapporteres i konsernregnskapet.

→ konsernregnskapet elimineres i ut alle interne transaksjoner slik at vi kun står igjen med eksterne transaksjoner. Gjør et riktig bilde.

Tall eksempel: Finance Credit



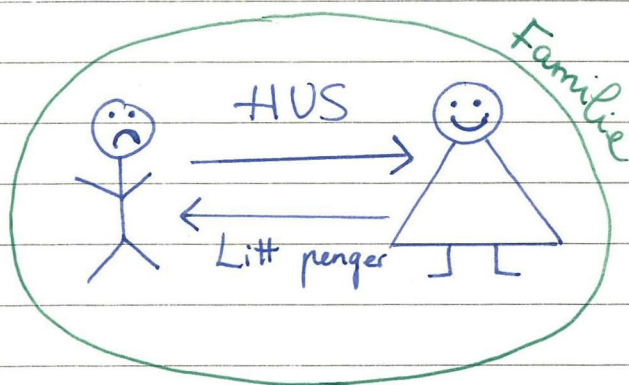
Transaksjonen må være mellom uavhengige parter.

Problemet er at verdien på aksjene (32 millioner) er falsk! Bytter regnskapslover: fører opp en eiendel til 32 mill som er verdiløs (byter forsiktighetsprinsippet og sammenstillingsprinsippet).

Eliminering intern transaksjon → Relatert til summen av regnskapene

i balansen	FCH + EF	KORR	Konsernregnskap
Salgsgevinst (OEK)	29 ↗	-29	0
Aksjer	32 ↘	-29	3
Fordring	30	-30	0
Gjeld	30	-30	0
Bank	X	ingen korleksjon	X

Selgers gevinst ligger i kjøpers bokførte aksjeverdi.



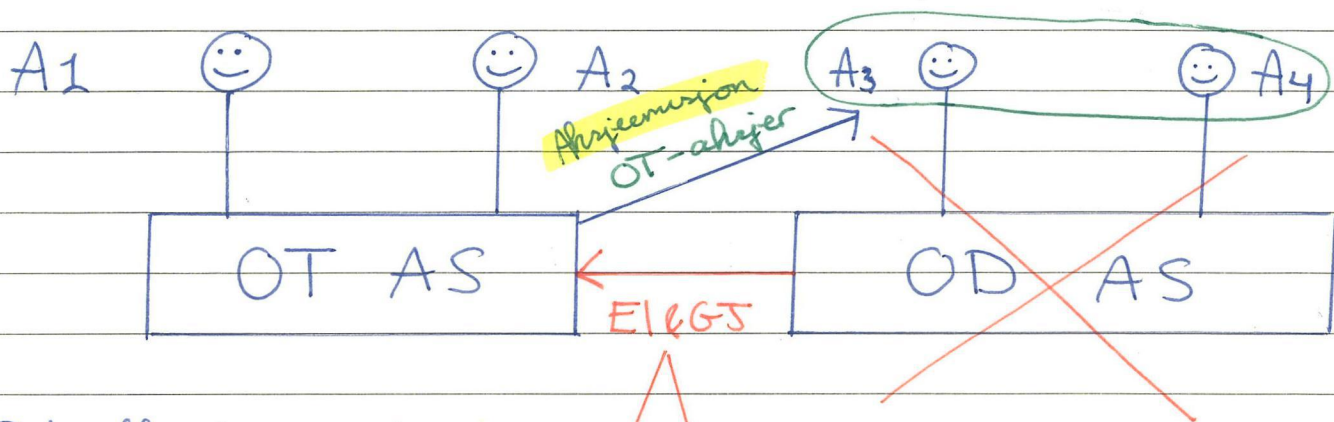
Konklusjon:
Ha "kontroll"

Fusjon

Fusjon = Sammenslåing av selskaper

Fusjonstransaksjonen : Eksempel

En fusjon er en reell økonomisk transaksjon mellom to uavhengige parter.



Det selskapet som overtar,
tar over alle gjeldsforpliktelser.
En fusjon krever derfor en god-
kjenning fra alle långivere.

RL § 5-14: Fusjon skal regnskapsføres som egenkapital-
transaksjon.

→ Transaksjonsprinsippet: transaksjonen skal regnskaps-
føres til verdien av vederlaget.

RL § 5-14

Innskudd av EK

Tingsinnskudd

$$50 \cdot 105 = 5250$$

Samme verdi!

RL § 4-1

Virkelig verdi tingsinnskudd

= Virkelig verdi OT-aksjer

$$\Rightarrow 5250$$

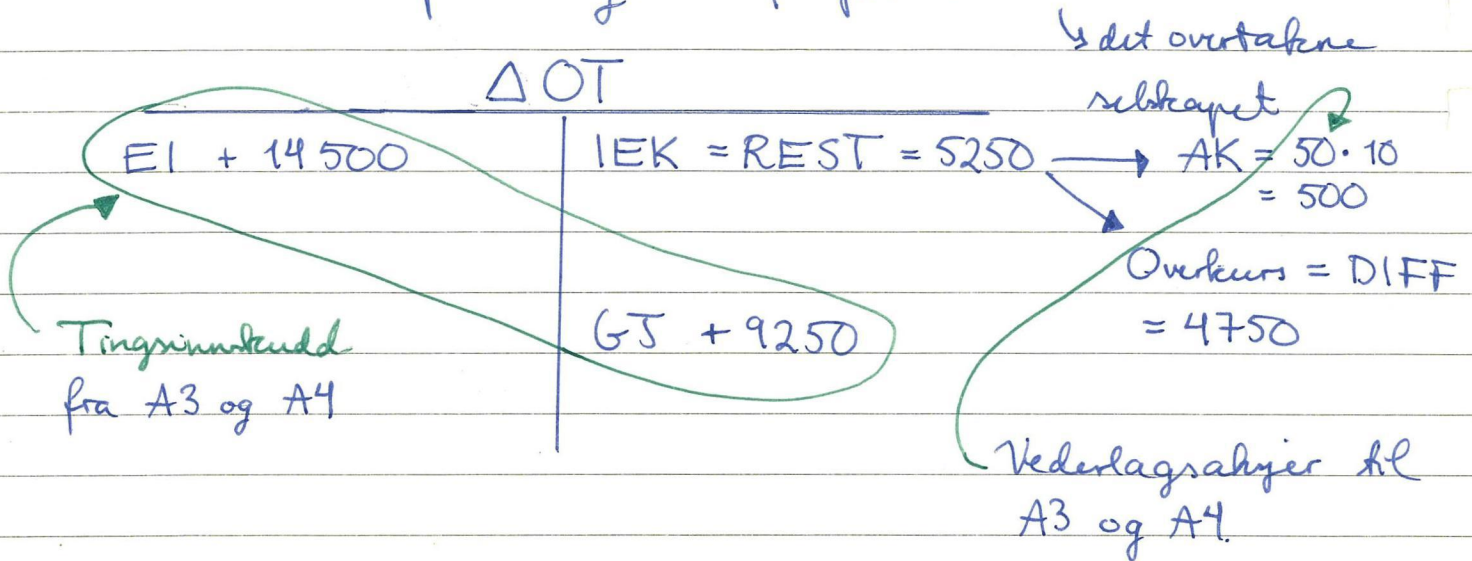
Aksjeemisjon = utstedelse av nye aksjer

$$\frac{A_3 + A_4}{A_1 + A_2} = \frac{EK_{VV}^{OD}}{EK_{VV}^{OT}} = \frac{X}{100 \cdot 105} \Rightarrow \underline{\underline{X = 5250}}$$

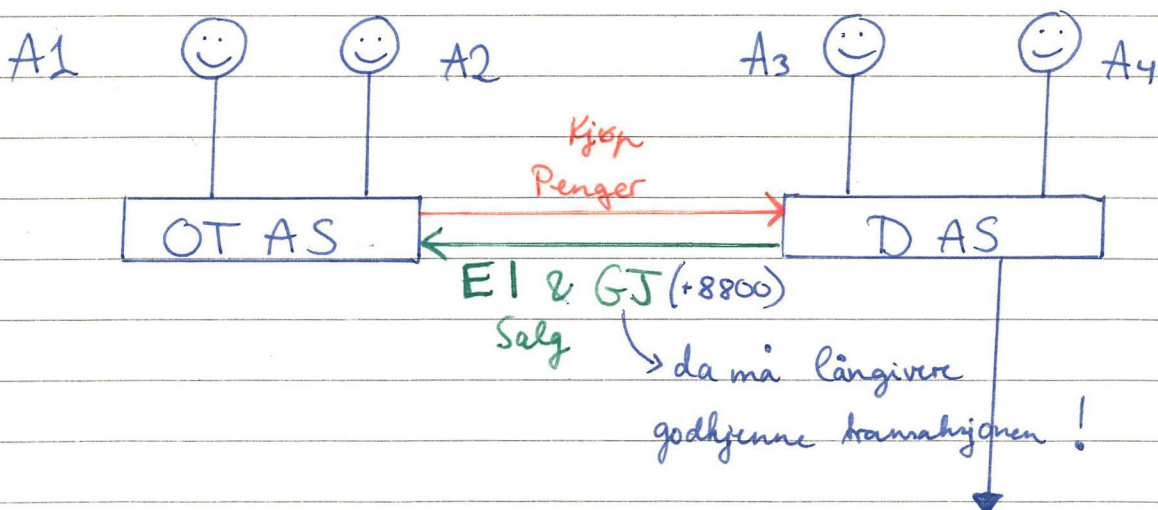
$= \frac{1}{2} \Rightarrow A3 \text{ og } A4 \text{ skal ha halvparten så mange aksjer som } A1 \text{ og } A2.$

Rykter om fusjon $\Rightarrow$ børsverdien stiger

Eksempel: vis påvirkningen av fusjonen i OT



Innmatskjøp



Ingen problemer med skatt i dette tilfellet!

Skattemessig gevinst hos det selgende selskapet
 $\Rightarrow$ Realisasjonsprinsippet

Foredlesning 10: Oppsummering

Eksamensoppgave: Høsten 2015

Første ting på eksamen: Planlegg tiden og legg en strategi

Oppgave 1: 1 time

Oppgave 2: 2 timer

Kontantstrømoppstilling: Spiller ingen rolle om jeg bruker den direkte eller den indirekte metoden.

NB! Kontantstrøm kommer alltid på eksamen!

Eksamen høsten 2015: Oppgave 1

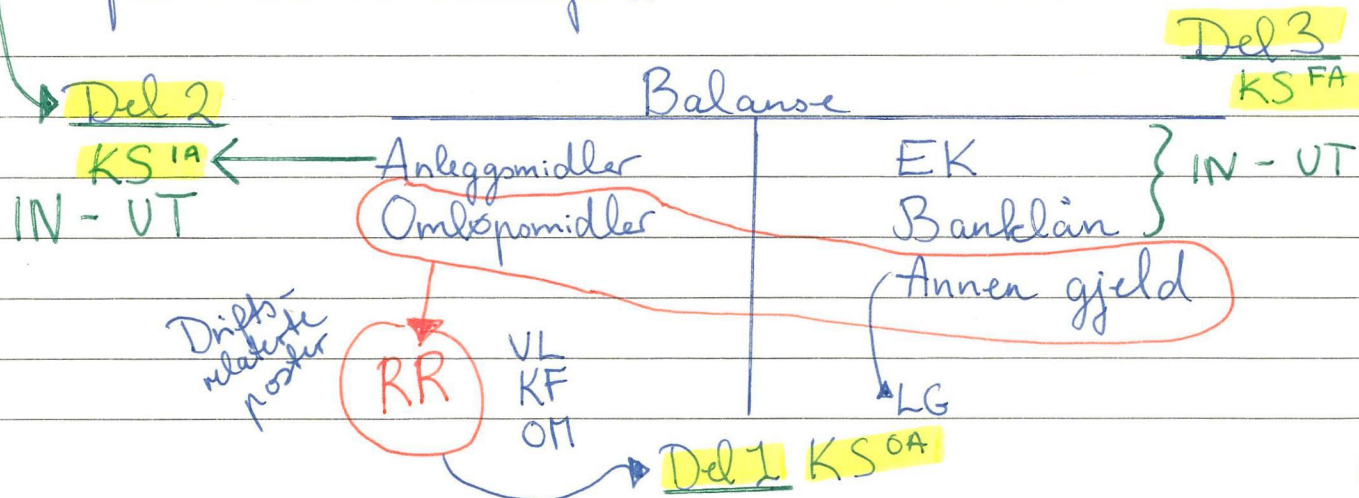
a) KS = endring i likviditetsbeholdningen

$$KS = KB_{UB} - KB_{LB} = 2510 - 100 = \underline{\underline{+2410}}$$

Må følge den anbefalte planen: en tredelt rapport

Tredeling: $KS^{OA} + KS^{IA} + KS^{FA} = KS$

⇒ Bruke balansen og resultatregnskapet for å komme frem til tredelingen.



Del 1: KS^{OA} : Driftrelaterte poster + kortblikte finansielle investeringer (RR + balansen)

Del 2: KS^{IA} : Investeringer i anleggsmidler (Balansen)

Del 3: KS^{FA} : EK + Banklån (Balansen)

Bekymret hvis KS er negativ : $KS < 0$
(med mindre vi er i oppstartfasen).

Tiltak for å forbedre likviditeten :

- innskudd EK
- ta opp lån
- interne tiltak : selge seg ned i aksjemarkedet
frigjøre kapital bundet i varulageret

Ved utarbeidelse av KS : Hurtigregning !

Ikke pugg KS -maler, men fokuser på forståelsen.

KS^{OA}

Seksjon 1

Tap kundefordringer

$$1) \text{ Varesalg : } 60\,000 (I) + \underbrace{700}_{\substack{\text{Redusert kapitalbinding} \\ \text{i fordringer}}} - 1000 = \underbrace{59700}_{IN}$$

NB! Alt salg er på kreditt og passerer gjennom kundefordringer.

$$2) \text{ Varekostnad : } 45\,000 (K) + \underbrace{1000}_{\text{Økt varulager}} + \underbrace{1000}_{\text{Redusert LG}} = \underbrace{47000}_{UT}$$

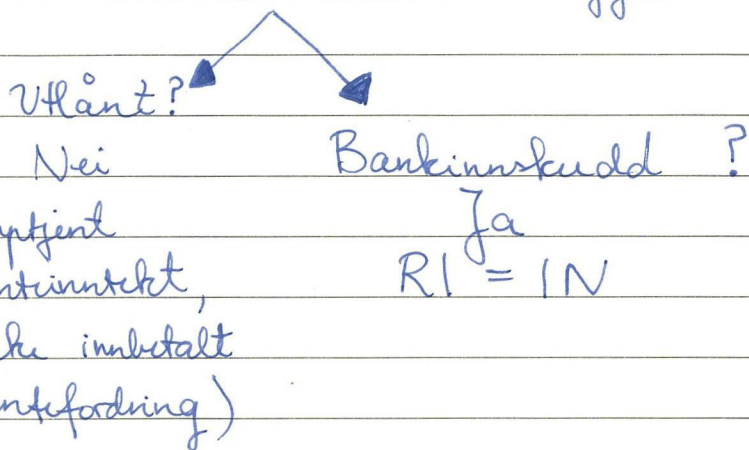
NB! Varekjøp har to balanseeffekter : Varulager
Leverandørgjeld

Økt utbetaling = Redusert kontantstrøm

- Lønn setter aldri spor etter seg i balansen!
Sett utbetaling = kostnad

- Leie betales forskuddsvis. Let i balansen og finn posten forskuddsbetalt leie. (fordring leie!)
Utbetaling = Andre DK + forskuddsbetalt leie

- Renteinntekt $\Rightarrow$ legges til på bankkonto 31.12.



- Verdiendning aksjer : $-500 (R) + 4460 = 3960 (IN)$
Redusert kapitalbinding i aksjer

★ Anslikning

IB _{VV}	5500	
+ Kjøp til VV UT		} $P = -3960 \rightarrow KS \Rightarrow KS = R + (IB_{VV} - UB_{VV})$
- Salg til VV IN		
+ Verdiendning	-500	$\Rightarrow -500 + 4460$
= UB _{VV}	1040	= 3960

NB! Skattekostnaden er negativ!

RR: Presentasjon

① Ikke vise regnetegn

② Vise regnetegn

RFS	- 700	- 700	- 700
SK	- 70	- (-70)	+ 70
RES	- 630	- 630	= - 630

↑
For tegn

Negativt resultat gir fradrag i skatt i neste periode.

KS^{1A}

Seksjon 2

Utbetaling til kjøp av anleggsmidler = 4000

Innbetaling fra salg av anleggsmidler = $(800 - 300) = 500$

↳ Tap = - 300

Salgsinntekt = 300 mindre
enn balansført verdi

KS = - 3500

Årligning

IB LVP	48 000
+ Nyinvestering til HK	4 000
- Avgang til BV	X → 800
- Avskrivninger	14 000
- Nedskrivninger	
= UB LVP	66 000

KS^{FA} Seksjon 3

Innskudd ny EK = 500

Banklån øker 1400

KS^{FA} 1900

$$KS^{OA} = 4010$$

$$KS^{IA} = -3500$$

$$KS^{FA} = 1900$$

$$KS = 2410$$

KS uten aksjeaktivitet (primæraktivitet) = -30

KS < 0 → Betygningsfullt!

KS ⇒ Bruk 30 minutter!

b) Negativ skattekostnad er en besparelse fordi vi går i underskudd.

Negativt resultat → Negativ skattekostnad = besparelse

Positivt resultat → Positiv skattekostnad = belastning

$$SK = -70 \neq -700 \cdot 0,25 = -175$$

fordi aksjebuyback er unnlatt skatt!

$$SK = (-700 \overset{\uparrow \text{😊}}{-80} + 500 \overset{\uparrow \text{☹}}{+}) \cdot 0,25 = -70$$

Annen måte:

$$SK = (650 + 20 - 950) \cdot 0,25 = -70$$

Effektiv skattesats $S = \frac{SK}{RFS} = \frac{-70}{-700} = 0,10 < 0,25$

USA; formell skattesats 40%
effektive skattesats mye lavere

Får en skattesats på bare 10% av resultat før skatt.

$$EKR = \frac{R}{EK} = \frac{100}{-1000} = -0,10$$

↙ Ikke så dårlig gitt at vi har negativ EK.
↘ Newner negativ

Oppgave 2

- a) } begynnelsen av året : alle bygninger solgt
skutt inn ny EK
} slutten av året : noen nye tomter anskaffet

$$EKR = \frac{\Delta RES}{EK} \rightarrow \text{Eierens avkastning}$$

↙ Korrekt bevegelse? NEI!

$$\textcircled{1} EKR = \frac{30\,000}{50\,000 (IB)} = 0,6 \quad \textcircled{\text{smiley}} ? \text{ Dårlig estimat}$$

NB! Salgsgevinsten (38 000) har ikke noe med årets inntekt å gjøre.
Verdiskapingen har skjedd for inneværende periode.

$$\textcircled{2} EKR = \frac{30\,000}{50\,000 + 27\,375} = 0,3877 \quad \textcircled{\text{smiley}} ? \text{ Litt bedre estimat.}$$

↘ endring i innskutt EK

Etter skatt!

$$\textcircled{3} \text{ EKR} = \frac{30\,000 - \overbrace{(38\,000 \cdot 0,75)}^{\text{Etter skatt!}}}{77\,375 + (38\,000 \cdot 0,75)} = 0,0142 \text{ } \textcircled{\text{f}} \text{ }$$

Enda bedre estimat
men vi vet ikke hva selgs
verdi vi har på tomte-
investeringen.

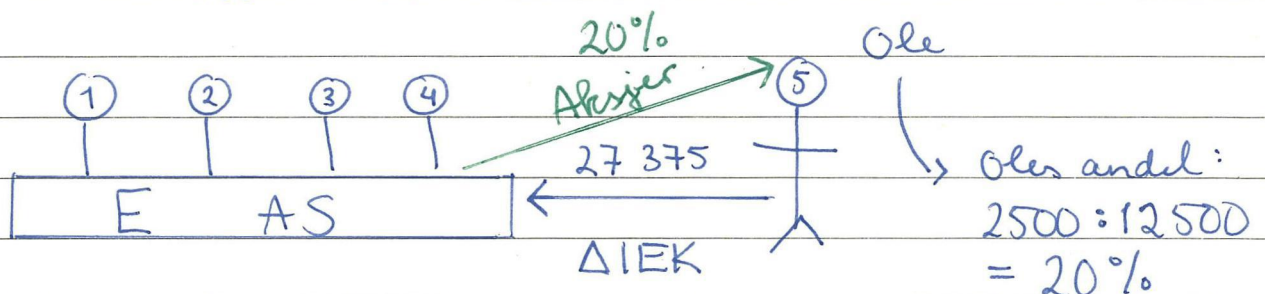
b) Resultatregnskapet $\rightarrow$ Verdistigning tomter = 6500

Årsligning	
IB _{VV}	81 000
+ Nyinvesteringer VV	40 000
- Salg til VV	0
+ Verdiendring	X = 6500
= UB _{VV}	127 500

HK = VV på transaksjons-
tidspunktet

c) Rettet emisjon (bestemt mot en ny investor)
 $\rightarrow$ EK må verdsettes!

Før emisjonen
 $EK_{VV} = X$



$$\text{Verdi Oles aksjer} = 20\% \cdot (\underbrace{X + 27\,375}_{\text{EK}_{VV} \text{ etter emisjonen}}) = 27\,375$$

$$\Rightarrow X = 109\,500$$

Verdien av EK i selskapet
for Ole kommer inn

$$\begin{aligned} \text{EK v etter emisjonen} &= 109\,500 + 27\,375 \\ &= 136\,875 \end{aligned}$$

d) Oles verdibrukning

Bokført EK	50 000
+ Merverdi tomter	31 000
- Utsatt skatt $\Rightarrow NV \approx 0$	0
+ Merverdi bygninger	38 000
- Utsatt skatt 25% $\approx NV$	9 500
= Substansverdien av EK	109 500

Konklusjon: Det er ikke betalt noen goodwill. $GW=0!$

$$\text{Innskudd} = \frac{109\,500}{\underbrace{10\,000}_{=10,95}} \cdot 2500 = \frac{27\,375}{136\,875}$$

$$\downarrow$$

$$\frac{136\,875}{12\,500} = 10,95$$

En emisjon kan ikke påvirke verdien per aksje.

Forelesning 9: Regnskapet og prisstigning

Prisstigning

- Generell prisstigning i samfunnet
- Verdistigning

Verdien av kronen

- Nominell verdi $\Rightarrow$ den påtrykte verdien
- Realverdien $\Rightarrow$ kjøpekraftsverdien

Eksempel : Realverdien = tomtekjøpekraft

Fast fysisk formue	1 tomt	1 tomt
Nominell verdi	1 mill	2 mill
	år 0	år 10

Fast nominell formue	1 mill	1 mill
Realverdien		
→ fysisk	1 tomt	0,5 tomt
→ t_0 kroner	1 mill	0,5 mill
→ t_{10} kroner	2 mill	1 mill

Omskaling

Omregning til realverdi



Nominell formue	1000	1000
R 1000 _t (1930, KPI)	1000	$35,61 = 1000 \cdot \frac{4,2}{117,7}$
R 1000 _t (2006, KPI)	$28023 = 1000 \cdot \frac{117,7}{4,2}$	1000

Eksamen V2016 oppg. g) → Se på egenhånd
Tall eksempul i boken 6.1 og 6.2

Stiftelsesbalanse

EI	EK + GS
Leil. 1000	IEK 400
KB 100	Lån 700
Sum 1100	Sum 1100

$$g_0 = \frac{140 - 134,6}{134,0} = 0,04$$

↪ in frajone rate, år 6

$$V_v = \frac{180000}{1800000} = 0,10$$

KB, Lån → pengeposter

SYN1: $\Delta REK(g)$

Fra IFRS til KPI → kjøpekraft (realverdien)

→ målestokk 31,12 år 7 - kroner

$$LE: 1800 \cdot \frac{140}{134,3} = 1872 \quad 1980 \quad +108$$

[IB]
[UB]
[Δ]

IB

VB

 Δ

$\frac{KB}{Sum} :$	$100 \cdot 1,04 =$	$\frac{104}{1976}$	$\frac{100}{2080}$	$- 4$
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	-------

① EK : $1200 \cdot 1,04 = 1248$ 1380 + 132

$\frac{GJ}{SUM} :$	$700 \cdot 1,04 =$	$\frac{728}{1976}$	$\frac{700}{2080}$	$- 28$
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------

① Reelt resultat = ΔREK (endringen av realverdien av EK)

$$= REK_{VB} - REK_{IB} = 132 = 1380 - 1248$$

$$= \underbrace{1380 - 1200}_{180} - 48$$

Nominelt resultat
NOM, R

→ Kapitaloppretttholdelse
 $1200 \cdot 0,04$
 $EK_{IB} \cdot g$

② $\Delta LE + \Delta KB = \Delta EK + \Delta GJ$ fordi EI = $\Delta EK + \Delta GJ$

Reelt resultat : $\Delta REK = \Delta REI - \Delta RGJ$

$$132 = \underbrace{(108 - 4)}_a - \underbrace{(-28)}_b$$

a) $108 = 1800 \cdot (0,10 - 0,04)$

b) pengeposter $\Rightarrow$ Slår sammen

$+ 28 - 4 = + 24 = (700 - 100) \cdot 0,04$

→ konstanter

→ størrelse på lånet
nettogjeld

Merk! Får ikke det nominelle resultatet fram i pengepost metoden.

SYN2: ΔREK (v)

Finansierings virkning på resultatmåling under prinstigning

VS = 10% 180 ←	LE	1800	EK = 200	$3 \cdot \frac{2}{3} \cdot 180$	Kapitaloppsett- holdelse
	KB	100	GJ = 700	$3 \cdot \frac{1}{3} \cdot 180$	Reelt resultat = 60

Analyse av verdifjusterte regnskaper

Fire presiseringer av rentabilitetstall



Eksempel

$$EKR_N = \frac{R_N}{EK_{IB}} \quad \text{Standard fortsetning} = \frac{180}{1200} = 0,15$$

$$EKR_R = \frac{R_R}{EK_{IB}} = \frac{132}{1200 \cdot 1,04} = 0,1058$$

$$EKRR = \frac{0,15 - 0,04}{1 + 0,04} = 0,1058$$

Eksamen V2012 Oppg. 2

Tomter: $VV > BV \Rightarrow$ SF-modellen = HK modellen her

1. Balanseorientert tilnærming

$$\begin{aligned} & EK_{HK} \\ & + \text{merverdi} \\ & - \text{utsatt skatt} \\ & = EK_{VV} \text{ (nom)} \\ & \quad \downarrow \\ & \quad REK \\ & \quad \quad \downarrow \\ & \quad \quad \Delta REK = \text{Reelt resultat} \end{aligned}$$

2. Resultatorientert tilnærming

$$\begin{aligned} & RES_{HK} \\ & - \text{Realisert } VS \cdot 0,72 = 0 \text{ (Fortsatte)} \\ & + \text{Årsk verdistigning (VS)} \leftarrow \text{beregne} \\ & = RES_{VV} \text{ (nom)} \end{aligned}$$

FEIL Årsk VS = $UB_{VV} - IB_{VV}$
 År 1 = $175 - 50 = 120$

Feil! Glemmer nyinvesteringer

Tomter er ikke avskrivbare!

KORREKT

Årsligning VV (for virkelige verdier av tomter)

	År 1	År 2	År 3
IB _{vv}	50	175	250
+ Nyinvesteringer til VV	? 100	50	100
- Salg til VV	? 0	0	0
+ Årets VS	? 25	25	25
= UB _{vv}	175	250	375

Kan gjerne fortsette at vi ikke har kjøpt noe

Årsligning HK

	År 1	År 2	År 3
IB _{HK}	50	150	200
+ Nyinvesteringer til HK	100	50	100
- Salg til HK	0	0	0
= UB _{HK}	150	200	300

★ Vha HK kan vi finne ut hvor store investeringer vi har foretatt og kan ta de opp i VV

	År 2
RES _{HK}	- 3,7
- Realisert 72%	0
+ ÅRETS VS • 72%	25 • 72%
= RES _{vv}	14,3

① - KO
 EK_{IB} → EK_{IB} ②
 → To varianter av EK-justeringsmetoden

$$\textcircled{1} EK_{13} \cdot g \quad (100 + 10) \cdot \frac{119,6 - 116}{116} = 2,21$$

$$\Rightarrow \text{Reelt RES}_{vv} - KO_g \\ = 14,3 - 2,21 = 12,1$$

$$\textcircled{2} EK_{13} \cdot v$$

Overkurs: Når det skytes inn mer kapital enn det aksjonærene ønsker som aksjekapital, kaller regnskapsloven det overskytende for overkurs.

HK-modellen: Inntektsføring avvenes etter salgskriteriet. Resultatet periodiseres etter et salgskriterium.

HK-modellen = Den transaksjonsbaserte historisk kost modellen

To grunnleggende prinsipper som styrer inntekts- og kostnadsperiodisering:

(1) **Opptjenningsprinsippet:** Inntekt skal resultatføres når den er opptjent

(2) **Sammenstillingsprinsippet:** Utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt

I rendyktet form er HK-modellen ulovlig etter norsk regnskapsregulering, fordi modellen bryter med forsiktighetsprinsippet.

Forsiktighetsprinsippet: Urealiserte tap er verdifall på valgte vinder.

② VV-modellen: Inntektsføring skjer i takt med verdiendringen $\Rightarrow$ Periodisering etter verdiendningskriterium, ikke et salgskriterium slik som i HK-modellen.

③ SF-modellen: Foriktig resultatrapportering - **Gjavnst** skal ikke resultatføres før den er realisert og bekreftet i en salgstransaksjon. **Tap** derimot skal resultatføres med én gang det oppstår, selv om det er urealisert. Urealisert tap skal beregnes etter beste estimat dersom nødvendig. Beregningen gjes ut fra eiendelens forventede salgverdi (riktige verdi) per 31.12.

Eiendelene balanseføres til den laveste verdien av historisk kost og virkelig verdi. **Laveste verdier prinsipp.**

④ PB-modellen: Pragmatisk resultatperiodisering - For alle regnskapsposter der verdier og verdiutvikling kan måles tilstrekkelig pålitelig, legges dette til grunn i finansregnskapet når det anses å gi mer relevant informasjon. Pålitelighet og relevans er ofte to motstridende hensyn, og de må da avveies mot hverandre i forhold til hva som er mest formålstjenelig. Konkluderes det med at en av de to betingelsene ikke er oppfylt, brukes den strengt foriktighetsbaserte modellen.

Det pragmatiske synet innebærer at urealiserte gevinster skal resultatføres dersom begge betingelsene er oppfylt. (**Pålitelighet + Relevans**).

Et urealisert tap må konstatere selv om tallfestingen er usikker og vanskelig. Målingen skal basere seg på prinsippet om beste estimat. Det stiller ikke samme krav til

pålitelig måling for urealiserte tap som for urealiserte gevinster.

Norsk regnskapsregulering:

RL §5-2: Omløpsmidler skal vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost (HK) og virkelig verdi (VV). jf. SF-modellen

RL §5-3:

(1) Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost (HK)

(2) Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid,^{*} skal avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan.

(3) Anleggsmidler skal nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående.^{*}

^{*} Etter rådende god regnskapspraksis må selskapet konkret kunne sannsynliggjøre at et verdifall er midlertidig for å slippe unna nedskrivning ved inntruffet verdifall. Ikke tilstrekkelig med en rent subjektiv oppfatning.

Nedskrivningen skal reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

^{*} Gjelder tomter, fordringer og aksjeinvesteringer.

1.9- Regnskapsmodellene og skatt

Beregning av samlet skattegjeld i finansregnskapet

$$\begin{aligned} & \text{Skattegjeld i IB} \\ & + \text{Ny påløpt skattekostnad i året} \\ & - \text{Betalt skatt i løpet av året} \\ & = \text{Skattegjeld i VB} \end{aligned}$$

Beregning av uttratt skattegjeld i balansen 31.12

$$\begin{aligned} & \text{Samlet skattegjeld} \\ & - \text{Betalbar skattegjeld (BSG)} \\ & = \text{Utsatt skattegjeld (USG)} \end{aligned}$$

$$\text{Samlet skattegjeld} = \text{BSG} + \text{USG}$$

Skattekostnaden avleires seg i balansen

$$\begin{aligned} & (\text{BSG}_{\text{IB}} + \text{USG}_{\text{IB}}) \\ & + \text{SK} \\ & - \text{Betalt skatt i året} = \text{BSG}_{\text{IB}} \pm \text{estimataavvik} \\ & = \text{BSG}_{\text{VB}} + \text{USG}_{\text{VB}} \end{aligned}$$

Korrekt beregning av skattegrunnlaget i henhold til SSP:

$$\text{SK} = (\text{RFS} - \text{Skattefrie inntekter} + \text{Ikke fradagsberettigede kostn}) \cdot S$$

Grunnlaget for beregning av skatt
på års resultat

Oppsplitting av skatte gjelden i balansen

$$\begin{array}{lcl} & \text{Skyldig skatt i IB} & \\ + & \text{Påløpt skatt i året} & \\ - & \text{Betalt skatt i året} & \\ \hline = & \text{Skyldig skatt i UB} & \\ - & \text{Kortiktig del (BSG)} & \rightarrow \text{betales neste år} \\ \hline = & \text{Langiktig del (USG)} & \end{array}$$

1.10 - Kontantstrømoppstillingen

Seksjon 1 Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter KS^{OA}

$$\begin{array}{lcl} & \text{IN} & \text{KS fra kortiktige investeringer} \\ - & \text{UT} & \Rightarrow \text{KS fra kjøp og salg av omløpsmidler} \\ \hline = & \text{KS}^{\text{OA}} & \Rightarrow \text{KS fra den daglige driften} \end{array}$$

Seksjon 2 Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter KS^{IA}

$$\begin{array}{lcl} & \text{IN} & \text{KS fra langiktige investeringer} \\ - & \text{UT} & \Rightarrow \text{KS fra kjøp og salg av anleggsmidler} \\ \hline = & \text{KS}^{\text{IA}} & \Rightarrow \text{KS fra kjøp og salg av omløpsmidler} \end{array}$$

Seksjon 3 Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter KS^{FA}

$$\begin{array}{lcl} & \text{IN} & \text{KS fra finansiering med EK og GJ} \\ - & \text{UT} & \Rightarrow \text{innskudd / uttak av EK} \\ \hline = & \text{KS}^{\text{FA}} & \Rightarrow \text{opptak / tilbakebetaling av banklån} \end{array}$$

Grunnleggende periodiseringsprinsipper: Etter RL kap 4

- Oppptjeningsprinsippet → inntekter
- Sammenstillingsprinsippet → kostnader
- Forfiktighetsprinsippet → urealisert tap/gevinst

Hovedformålet til finansregnskapet er å gi beslutningsrelevant informasjon til primærbrukerne; eiere og långivere.

Kapittel 2: Regnskapsanalyse

Hovedformålet til regnskapsanalyse er å hjelpe brukerne av finansregnskapet til å treffe bedre beslutninger.

Endringsbalanse for bygninger

$$\begin{array}{l} \text{Anskaffelseskost per 1.1} \\ + \text{ Tilgang i året til anskaffelseskost} \\ - \text{ Avgang i året til anskaffelseskost} \\ = \text{Anskaffelseskost per 31.12} \\ - \text{ Akkumulert avskrivning per 31.12} \\ = \text{Balans verdi per 31.12} \end{array}$$

Endringsbalanse for egenkapital

$$\begin{array}{l} \text{Egenkapital per 1.1} \\ + \text{ Innskudd av ny EK} \\ + \text{ Årets resultat} \\ - \text{ Avsatt utbytte} \\ = \text{Egenkapital per 31.12} \end{array}$$

Endringsbalanse for inventar

$$\begin{aligned} & \text{Anskaffelseskost per 1.1} \\ + & \text{Tilgang i året til anskaffelseskost} \\ - & \text{Avgang i året til anskaffelseskost} \\ = & \text{Anskaffelseskost per 31.12} \\ - & \text{Akumulert avskrivning per 31.12} \\ = & \text{Balans verdi per 31.12} \end{aligned}$$

Skattegrunnlag

Ordinært resultat før skatt

$$\begin{aligned} - & \text{Skattefrie inntekter} \\ + & \text{Ikke fradagsberettigede kostnader} \\ = & \text{Grunnlaget for ordinær skattekostnad} \end{aligned}$$

Ekstraordinære kostnader / Ekstraordinære inntekter

Må være av uvanlig art og forekomme uregelmessig.

⇒ Ikke tilbakevendende poster som har preg av å være engangsinntekter eller engangskostnader, er ekstraordinære.

Normaliserte resultattall

Ekstraordinært resultat holdes utenfor. Normaliserte tall brukes til prognoseformål. De tilsvares ordinære tall i et regnskap som er omgruppert for analyseformål, men ikke nødvendigvis i det offisielle regnskapet.

Fullstendig resultattall

Til kontrollformål brukes fullstendige tall. Alle resultatposter tas med, også de ekstraordinære.

Rentabilitet

$$\text{Rentabilitet} = \frac{\text{Årsresultat}}{\text{Balansført investering}}$$

← Årscurkastning i kr
← Årscurkastningens kapitalgrunnlag

Estimater på gjennomsnittlig kapitalbinding

Estimat 1: TK_{IB} når store nyinvesteringer skjer i slutten av året

⇒ Da har ikke den nye kapitalen bidratt til års avkastning og skal følgelig holdes utenom

Estimat 2: TK_{UB} når store nyinvesteringer skjer i starten av året

⇒ Da har den nye kapitalen bidratt til års avkastning og skal følgelig inkluderes.

Estimat 3: $\frac{TK_{IB} + TK_{UB}}{2}$ når investeringene / kapitaltilførsel skjer jevnt gjennom året

Endingsbalanse EK ved kongruensbrudd

$$\begin{aligned} & \text{Oppkjøpt } EK_{IB} \quad (OEK_{IB}) \\ & + \text{Resultat fra resultatregnskapet} \\ & - \text{Avsatt utbytte} \\ & - \text{Direkteført kostnad (etter skatt)} \\ & = \text{Oppkjøpt } EK_{UB} \quad (OEK_{UB}) \end{aligned}$$

2.5 - Analyse av prestasjoner og lønnsomhet

Tre avkastningsbegreper :

- (1) **Internrenten** : Faktisk gjennomnittlig årsavkastning i prosent målt i etterkant av langsigtede investeringer
- (2) **Rentabiliteten** : Avkastning i prosent målt løpende i regnskapet.
- (3) **Avkastningskravet** : Dette er et minstekrav som målt avkastning holdes opp mot når faktiske prestasjoner evalueres.

Rentabilitet $\Rightarrow$ hvor stort resultat som oppnås per investert krone

Brekke tangformelen

$$EKR = TKR + (TKR - GJR) \cdot \frac{GJ}{EK}$$

Utleielse av brekke tangformelen :

$$(1) \quad TKR = \frac{ORFS + RK}{TK} = \underbrace{\frac{ORFS}{TK}}_{\substack{\text{Avkastning} \\ \text{til} \\ \text{eieme}}} + \underbrace{\frac{RK}{TK}}_{\substack{\text{Avkastning} \\ \text{til} \\ \text{långivere}}}$$

$$TKR = \left(\frac{ORFS}{EK} \cdot \frac{EK}{TK} \right) + \left(\frac{RK}{GJ} \cdot \frac{GJ}{TK} \right)$$

$$TKR = \left(\overset{\downarrow}{EKR} \cdot \frac{EK}{TK} \right) + \left(\overset{\downarrow}{GJR} \cdot \frac{GJ}{TK} \right) \quad (1)$$

① Uttrykker ligningen med EKR

$$\left(EKR \cdot \frac{EK}{TK} \right) = TKR - \left(GJR \cdot \frac{GJ}{TK} \right)$$

$$EKR = TKR \cdot \frac{TK}{EK} - \left(GJR \cdot \frac{GJ}{TK} \cdot \frac{TK}{EK} \right)$$

$$EKR = \left(TKR \cdot \frac{TK}{EK} \right) - \left(GJR \cdot \frac{GJ}{EK} \right) \quad (2)$$

$$\textcircled{2} \quad \frac{TK}{EK} = \frac{EK + GJ}{EK} = 1 + \frac{GJ}{EK} \quad (3)$$

$$(2) + (3) \rightarrow (4)$$

$$EKR = TKR \left(1 + \frac{GJ}{EK} \right) - GJR \cdot \frac{GJ}{EK}$$

$$EKR = TKR + TKR \cdot \frac{GJ}{EK} - GJR \cdot \frac{GJ}{EK}$$

$$EKR = TKR + (TKR - GJR) \cdot \frac{GJ}{EK} \quad (4)$$

Konklusjon:

$$EKR = TKR + (TKR - GJR) \cdot \frac{GJ}{EK}$$

$$EKR = TKR + (TKR - GJR) \cdot \frac{GJ}{EK}$$

Finansierings virkning
"Gearingeffekten"

Avtastningsmarginen
avgjør om finansierings
virkning blir positiv eller
negativ.

$$EKR = TKR + \text{Finansierings virkning}$$

$$EKR = TKR + (TKR - GJR) \cdot \frac{GJ}{EK}$$

$$EKR = TKR + (\text{Avtastningsmargin} \cdot \text{Gjeldsgraden})$$

2.6 - Analyse av risiko, finansiering og likviditet

To nøkkeltall for måling av soliditet:

$$(1) \text{ Egenkapitalandelen} = \frac{EK}{TK}$$

$$(2) \text{ Rentedeckningsgraden} = \frac{ORFS + RK}{RK}$$



Relativer totalresultat til nivået på rentekostnadene
Forteller hvor mange ganger resultatet dekker rentekostnadene.

3.2 - Kundefordringer og tap

Endringsbalansen for kundefordringer

	Inngående balanse
+	Kreditsalg
-	Innbetaling
-	Kostnadsført tap
=	Utgående balanse

I resultatregnskapet føres tap på kundefordringer som en driftskostnad.

3.3- Varelager og kostnader i handelsbedrifter

Endringsbalansen for varerlager

$$\begin{aligned} & \text{Varelager i inngående balanse} \\ + & \text{Årets varekjøp} \\ - & \text{Årets varekostnad} \\ \hline = & \text{Varelager i utgående balanse} \end{aligned}$$

IB_{HK}
innkjøpspris for alle varer
 $K_{HK} \rightarrow$ selgte varers innkjøpspris
 UB_{HK}

Varekostnadligningen

$$K_{HK} = IB_{HK} + \text{Årets kjøpsutgifter} - UB_{HK}$$



Består av:

- Salg til HK
- Tyveri til HK
- Svinn til HK

3.6- Aksjeinvesteringer

Endringsbalansen etter § 5-2 og § 5-3

SF

$$\begin{aligned} & IB_{LVP} \\ + & \text{Kjøp til HK} \\ - & \text{Salg til BV} \\ - & \text{Nedskrivning} \\ + & \text{Reversert nedskrivning} \\ \hline = & UB_{LVP} \end{aligned}$$

← Urealisert verdifall
← Nedskrivning må reverseres dersom verdien øker igjen

Endringsbalansen for aksjer som vurderes til virkelig verdi

$$\begin{array}{l} \text{IB}_w \\ + \text{Kjøp til HK} \\ + \text{Verdiendringen i året (x)} \\ - \text{Salg til BV} \\ \hline = \text{UB}_w \end{array}$$

← Objektivbar i markedet

← Objektivbar i markedet

3.7 - Anleggsmidler som avskrives over flere år

Goodwill

Goodwill er en interessant immateriell verdi (ikke-fysisk eiendel). Den kommer til syne i regnskapet når en bedrift kjøper en annen etablert virksomhet. Prisen som betales for virksomheten som helhet (nåverdien av forventet inntjening) kan langt overstige nettoverdien av de eiendelene som fremgår av balansen. Denne merprisen kalles goodwill og skal vurderes etter den generelle vurderingsregelen for anleggsmidler. Avskrivning over lengre tid enn fem år må begrunnes.

RL § 5-7

Goodwill er differansen mellom anskaffelseskost ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten.

Goodwill skal vurderes etter vurderingsregelen for anleggsmidler i § 5-3.

Avskrivningsplaner for goodwill som varer mer enn 5 år skal begrunnes.

Salg av brukte anleggsmidler

$$\begin{aligned} & \text{Salgsinntekt på tidspunkt } t \\ - & \text{Balansverdi på tidspunkt } t \\ = & \text{Salgsgevinst eller - tap} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{Samlet kostnadsføring} \\ + & \text{Akumulert avskrivning} \\ + & \text{Balansverdi ved salgstidspunkt} \\ = & \text{Anskaffelseskost} \end{aligned}$$

4.2 - Kontantstrømoppstillingen

(1) Statisk metode: $KS = KB_{UB} - KB_{IB} = \Delta KB$

(2) Dynamisk metode: $KS = IN - UT$

Omregningmetoden: $\Delta KB = KS = IN - UT$

$$\Delta KB = KS = IN - UT = I - K + \Delta EK' + \Delta GS - \Delta EI'$$

Endringsbalansen for kundefordringer (salgsinntekt i RR)

$$\begin{aligned} & IB \\ + & \text{Kredittsalg i året} \\ - & \text{Innbetaling i året} \\ - & \text{Tap på fordringer i året} \\ = & UB \end{aligned}$$

Innbetaling salg = Inntekt - Tap på kunder - Økt fordringer

Endringsbalanse salgsgjeld bygning

	Salgsinntekt bygning	X
-	Balansført verdi av solgt bygning	y
=	Salgsgjeld	

Endringsbalanse for bygninger

	Inngående balanse	
+	Tilgang til anskaffelseskost	
-	Avgang til balanseverdi	y
-	Avskrivning	
-	Nedskrivning	
=	Utgående balanse	

Endringsbalansen for varulageret

	IB	
+	Var kjøpt i året	X
-	Var konsumert i året	
=	UB	

Endringsbalansen for leverandørgjelden

	IB	
+	Kreditt kjøpt i året	X
-	Utbetalt i året	y
=	UB	

$$\text{Utbetaling} = \text{Kostnad} - \underbrace{\text{Redusert varslager}}_{\text{frigjør kapital}} + \text{Redusert bev. gjeld}$$

$$\text{Utbetaling} = \text{Kostnad} - \text{Redusert andre fordringer} - \text{Økt annen kortfristig gjeld}$$

$$\text{Utbetaling} = \text{Kostnad} + \text{Økt fordringer} + \text{Redusert annen kortfristig gjeld}$$

Endringsbalansen for verdibaserte aksjer

Inngående balanse til VV		
+ Kjøpsutgifter i året	X	→ Fremkommer som en netto-størrelse for RR
- Salgsinntekter i året	Y	
+ Verdistigning i året (R)		
= Utgående balanse til VV		

$$\text{Netto innbetaling} = \text{Resultat} - \underbrace{\text{Redusert aksjeformue}}_{\text{frigjør likviditet}}$$

NB! Urealisert verdistigning/verditap på børsen medfører ingen innbetaling/utbetaling.

Endingsbalansen for total skattegjeld

$$\begin{aligned} & \text{IB: USG} + \text{BSG} \\ & + \text{Ny påløpt skattekostnad i året} \\ & - \text{Skatteutbetaling i år 29 (utlignet skatt)} \quad \times \quad (\text{BSG}_{\text{IB}}) \\ & = \text{UB: USG} + \text{BSG} \end{aligned}$$

$$\text{Skatteutbetaling} = \text{Skattekostnad} - \text{Økt skattegjeld}$$

Endingsbalansen for innvedningen

$$\begin{aligned} & \text{Inngående balanse} \\ & + \text{Tilgang i året} \\ & - \text{Avgang i året} \\ & = \text{Utgående balanse} \end{aligned}$$

Endingsbalansen for samlelinjen langfristige gjeld

$$\begin{aligned} & \text{Inngående balanse} \\ & + \text{Nye lån (IN)} \\ & - \text{Betalt avdrag (UT)} \quad \times \\ & = \text{Utgående balanse} \end{aligned}$$

Endingsbalansen for kassakreditlån

$$\begin{aligned} & \text{Inngående balanse} \\ & + \text{Trekkt på kontoen} \quad \times \\ & - \text{Innskudd på kontoen} \quad - \quad y \quad \left. \vphantom{\begin{matrix} \times \\ y \end{matrix}} \right\} \text{en nettoforordning} \\ & = \text{Utgående balanse} \end{aligned}$$

Endringsbalansen for innskutt EK

$$\begin{array}{rcl} & \text{IB} & \\ + & \text{Nye innskudd} & - \text{X} \\ - & \text{Uttak} & \text{y} \\ \hline = & \text{UB} & \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{rcl} & \text{IB} & \\ + & \text{Nye innskudd} & - \text{X} \\ - & \text{Uttak} & \text{y} \end{array}} \right\} \text{en nettoendring}$$

Endringsbalansen for opptjent EK, når det ikke er kongruensbudd

$$\begin{array}{rcl} & \text{IB} & \\ + & \text{ÅRES} & \\ - & \text{Avsatt til utbytte i år} & \text{X} \\ \hline = & \text{UB} & \end{array}$$

NB! Med kongruensbudd må ligningen over utvides med direkteførte inntekter eller kostnader.

Endringsbalansen for avsatt utbytte gjeld

$$\begin{array}{rcl} & \text{IB} & \\ + & \text{Nye avsetninger} & \text{X} \\ - & \text{Utbetalt i år} & \text{y} \\ \hline = & \text{UB} & \end{array}$$

4.3 - Kapitalbinding i driftrelatert arbeidskapital

$$\begin{array}{rcl} & \text{Nødvendig kontantbeholdning} & \\ + & \text{Varerlager} & \\ + & \text{Kundefordringer} & \\ - & \text{Leverandørgjeld} & \\ \hline = & \text{Netto driftrelatert arbeidskapital} & \end{array}$$

Strukturer til KS-utregning

$$\textcircled{1} \text{Varikostnad} - \underbrace{\text{Varlages IB} + \text{Varlages UB}} = \text{Varikjøp}$$

- + Økt varlages $\Rightarrow$ Økt kapitalbinding $\Rightarrow$ Redusert likviditet
- Redusert varlages $\Rightarrow$ Redusert kapitalbinding $\Rightarrow$ Økt likviditet

$$\textcircled{2} \text{Varikjøp} + \underbrace{\text{Levgjeld IB} - \text{Levgjeld UB}} = \text{Varutbetaling}$$

- + Økt gjeld $\Rightarrow$ Økt likviditet
- Redusert gjeld $\Rightarrow$ Redusert likviditet

$$\textcircled{3} \text{Salgsinntekt} + \underbrace{\text{kundefordringer IB} - \text{kundefordringer UB}} - \text{tap} = \text{Innbetaling}$$

- + Økt kundefordringer $\Rightarrow$ Økt kapitalbinding $\Rightarrow$ Redusert likviditet
- Redusert kundefordringer $\Rightarrow$ Redusert kapitalbinding $\Rightarrow$ Økt likviditet

5.2 - Oppkjøp organisert som konserndannelse

Goodwill er differansen mellom anskaffelseskost ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og gjeld i virksomheten.

Goodwill kan være :

(1) inntjeningsmerverdi

(2) integrasjonsgevinster $\rightarrow$ synergieffekter

(3) en differanse

I regnskapspraksis blir goodwill en respost som kan bestå av tre deler:

- (1) Forventet inntjeningsverdi
- (2) Forventede integrasjonsgevinster
- (3) Vanskelig målbare eiendeler